

the voice of canadian slovenians

GLASILO

kanadskih slovencev

GLASILO

the voice of canadian slovenians

Enoletna naročnina • Subscription Rates

Canada: \$25 Cnd / Air Mail \$40 Cnd

USA: \$30 US / Air Mail \$50 US

Europe: \$40 US

Australia, South America, Japan, New Zeland: \$60.00 US

Ime in priimek • First and Last Name _____

Naslov • Address _____

Kraj • City _____

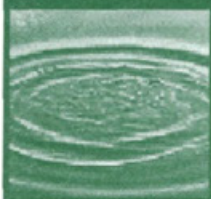
Poštna številka in država • Code and Country _____

Tel. _____ Datum • Date _____

Payment enclosed

ŽIVLJENJE. ZDRAVO ŽIVLJENJE.

**Soustvarjamo ga tudi mi.
S svojim znanjem, izkušnjami, izdelki.
Naša poglavitna skrb je namreč zdravje.**

ZDRAVILA ZA HUMANO UPORABO

DIETETIČNI IN ZELIŠČNI IZDELKI

VETERINARSKI IZDELKI

BIOSINTETIČNI IZDELKI

KOZMETIČNI IZDELKI

ZDRAVILIŠKE STORITVE

Izdaja

Publisher

Vseslovenski kulturni odbor • All-Slovenian
Cultural Committee**Glavna in odgovorna urednica**

Editor-in-Chief

Nives Čorak

Uredniški odbor

Board of Editors

Cvetka Kocjančič, Ivan Plut, Metka Zupančič

Svet revije

Editorial Advisors

Florijan Markun (za VKO), Frank Habjan in Stane
Kranjc (za KSK), France Brence (za Gospodarsko
zbornico), Anton Kacinik (za radio Glas kanadskih
Slovencev), Ivan Plazar, Valentin Batič, Anton Ovtar
in Franc Slobodnik (za slovenske župnije), Frank
Novak, Jože Slobodnik**Sodelavci**

Collaborators

Veronika Bric, Branka Lapanje, Jožica Vegelj

Avtorica grafične podobe

Original Graphic Concept

Nives Čorak

Postavitev www strani

www pages

Minca Wolf, Tihomir Varda

Naročila in oglasi

Subscription and Advertising

Ivan Plut

Naročila, spremembe naslovov, prispevke, oglase
in pripombe pošljite na naslov
Subscriptions, change of address, advertising and
comments forward to**GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV**

770 Browns Line, "Kastelic Building"

Toronto, ON, M8W 3W2, Canada

Tel: (519) 884-9413 Fax: (519) 884-4464

E-mail: nivescorak@hotmail.com

Prosimo, da ob naročilu oglasa priložite vso
potrebno dokumentacijo (logotip, fotografije,
tekste), na naročilnici pa označite velikost in
število oglasov. Uredništvo si prizadeva, a ne
sprejema odgovornosti za točnost podatkov.
Besedila ne odražajo vedno stališča uredništva.
Vse pravice pridržane. Ponatis celote ali
posameznih delov je mogoč le s pisnim
dovoljenjem. Prispevki so zaželeni.For advertising please forward all necessary
documentation (logo, photos, texts) and mark the
size and number of ads. The editors have made
every reasonable effort to provide accurate and
authoritative information, but they assume no
liability for the accuracy or completeness of the
text. Articles do not necessarily reflect the opinion
of the Editors. All rights reserved. Reproduction in
whole or in part allowed only by written
permission. Submissions are welcome.Tiskano v Kanadi v nakladi 3000 izvodov
3000 copies Printed in CanadaNa naslovni strani • Cover
Convocation Hall, U of T, Toronto

Foto • Photo

Nives Čorak

iz vsebine

- 4 Uvodna beseda • Introduction
- 4 Iz Slovenije • News From Slovenia
Princ Charles v Ljubljani
Hude poplave v Sloveniji
- 5 Naši bralci sprašujejo • Questions
- 6 Novice iz kanadske slovenske skupnosti • News from
Canadian Slovenian Community
Gostovanje TRIA BAROCCO FORTE v Kanadi
Preservation of Slovenian Heritage
Sedem let slovenskega radia
Delegacija slovenske vojske na jezikovnem izpopolnjevanju
Lovsko in ribolovsko društvo Planica
Štiridesetletnica društva v Vancouvru
- 10 Univerza • University
Univerza v Ljubljani
- 12 Odprti album • Open Album
Vilko Čekuta - arhitekt, gledališki in likovni umetnik
- 14 Umetnost • Art
Stan Repar and his Art
Stane Jagodič, slikar, grafik, karikaturist, multimedialec
- 16 Balet • Ballet
Baletni spomini
- 17 Obrazi • Faces
Vili Verhovšek
- 18 Poezija • Poetry
Celebrating With Poems
Razmišljanje o Prešernu
- 21 Knjiga • Books
Zvone Žigon, OTROCI DVEH DOMOVIN
Šalamun, Tomaž. The Four Questions of Melancholy
- 23 Šport • Sport
Deer Hunting At Planica
- 24 Zdravje • Health
A Distinguished Doctor Examines A Time-Honoured Practice
- 26 Križanka • Crosswords
- 28 Kulinarika • Gastronomy
- Humor

999901416

uvodna beseda

Convocation Hall, univerza v Torontu, na naslovni strani revije Glasilo. Prostor, ki označuje ključne trenutke zaključka daljših obdobj študija in potrjuje uspeh dolgoletnega dela in truda. Februar, mesec kulture in čas podelitve priznanj umetnikom v Sloveniji. Tomaz Šalamun, čigar poeziji je namenjena recenzija Metke Zupančič je eden izmed letošnjih nagrajencev Prešernovega sklada.

Naš prenos slavnostnega stanja predstavlja številnost člankov, vezanih na umetnost, od arhitekture Vilka Čekute v odprtem albumu, do baletnih odrov Veronike Mlakar in njenih svežih spominov na začetek kariere. Predstavitev slikarja Staneta Reparja z odsliskavo urbanega okolja metropole na platnih nedavne razstave v Torontu, skorajda retrospektivna predstavitev slikarja, grafika, karikaturista, multimedialca Staneta Jagodiča, delujočega v Sloveniji, pod peresom Marjane Lipoglavšek, razmišljanje o Francetu Prešernu Cvetke Kocjančič in predstavitev ljubljanske univerze in njenega neprekinjenega delovanja zadnjih 80 let v očeh Nadje Čobal.

V sklopu kulturnih praznovanj, ki jih je za nas pripravila slovenska ambasada v Kanadi, sodi razstava gledališkega plakata likovnega umetnika Jožeta Domjana, katere otvoritev bo 28. januarja v Laidlaw Hall, Living Arts Centre v Mississaugi, in koncert Tria Barocco Forte iz Slovenije 12. februarja v Torontu, v prostorih Church of the Redeemer. Obširnejšo predstavitev koncerta lahko preberete na strani 6.

Nives Čorak
Glavna in odgovorna urednica

internet

WWW strani revije Glasilo:
www.slovcan.com/glasilo

Slovenian Information on the Internet

Virtual Guide to Slovenia

www.uvi.si/slo/

Government PR&Media Office

www.ijs.si/uvi/

Government Centre for Informatics

www.sigov.si

Chamber of Commerce and Industry of Slovenia

www.gzs.si

Slovenian Tourist Board

www.tourist.board.si

Institute of Macroeconomic Analysis and Development (IMAD)

www.sigov.si/tipo/

Trade and Investment Promotion Office

www.sigov.si/zrs/

Slovenia. At Home in Europe

evropa.gov.si

Slovenians on the Internet

www.uni-mb.si/~ugrtan01f/shp/shp.html

Stičišče Avstralskih Slovencev

www.glasslovenije.com.au/

Other Related Information on the Internet

Toronto on the Internet

www.math.toronto.edu/toronto/

news from slovenia

PRINC CHARLES V LJUBLJANI

Na povabilo predsednika Milana Kučana je britanski prestolonaslednik, waleški princ Charles v začetku novembra za dva dni obiskal Slovenijo. To je bil bolj neformalen obisk in je bil namenjen predvsem spoznavanju Slovenije. Prvi dan je princ Charles obiskal Gorenjsko, kjer je imel kar naporen dan. V spremstvu predsednika Kučana, varnostnikov in novinarjev se je s pletnjo popeljal do Blejske cerkvice, tam trikrat pozvonil, da bi se mu uresničila želja, od tam pa je odšel na ogled Triglavskega parka. Kot pravi planinec se je peš povzpel k slapu Peričnik, gorski reševalci pa so mu nudili enkratni pogled na simulirano reševanje poškodovanca iz strme stene. Zvečer je v dolini Radovne obiskal dve kmetiji, ki se ponašata z naravnim kmetovanjem, tam popil šilce žganja in prejel v dar tople volnene nogavice, zvečer pa je dan zaključil v dvorcu na Brdu pri Kranju, kjer mu je predsednik države pripravil slavnostno večerjo. Tam je tudi prenočil. Drugi dan obiska je bil namenjen ogledu Ljubljane. Pred mestno hišo je princa Charlesa sprejela ljubljanska županja Vika Potočnik, potem pa si je znameniti gost ogledal mestno jedro okoli Tromostovja in tržnico, kjer se je pomudil ob stojnicah z zdravilnimi zelišči in gobami. Potem ko je v veleblagovnici Nama odprl "Angleški teden", je obiskal še osnovno šolo na Fužinah, ki je znana po tem, da v sodelovanju s slovensko in angleško policijo osvešča učence o raznih oblikah zasvojenosti. Princ Charles je bil navdušen nad lepotami Slovenije, okoli 30 novinarjev, ki ga je spremljalo, pa je glas o Sloveniji razširilo po vsej Veliki Britaniji. Princ je bil vesel tudi čebelnjaka - darila, ki mu ga je poklonil predsednik Kučan, čeprav je moral zaradi strogih uvoznih predpisov odkloniti kranjske čebele. Čebelnjak bo lepo dopolnjeval slovenski kozolec, ki ga princ že ima na svojem posestvu.

HUDE POPLAVE V SLOVENIJI

V noči med 4. in 5. novembrom so bile v Sloveniji velike poplave, kakršnih ne pomnijo že vsaj osem let. Zaradi močnega deževja je voda zalila polja, ceste, hiše in gospodarske obrate. Poplave so prizadele predele po celotni državi, od Štajerske do Prekmurja, pa do Zasavja, Bele Krajine, Primorske in širše okolice Ljubljane. Na stotine ljudem je voda poplavlila stanovanja, katastrofa pa bi bila še hujša, če ne bi bili prebivalci

naši bralci sprašujejo

pravočasno obveščeni, tako pa so sredi noči organizirali reševalne akcije. Tudi tokrat so se posebej izkazali gasilci in štabi civilne zaščite. Denarne škode še niso dokončno ocenili, ker se posledice še vedno pojavljajo. Samo na cestah naj bi bilo več kot dve milijardi tolarjev škode, na železnicah pa tri milijarde. Pomoč potrebujejo mnoge družine in posamezniki, žal pa vlada v proračunu, iz katerega bi v primerih naravnih katastrof črpala denar, nima več denarnih sredstev, zato so ti ljudje še najbolj odvisni od solidarnosti Slovencev.

Literarni razpis Svetovnega slovenskega kongresa

Sodeč po poročilih mednarodnih ustanov in po odmevih v tujih občilih se zdi, da Slovenija v zadnjem času čedalje bolj izgublja svoj ugled v svetu. Tudi doma čedalje več ljudi čuti, da je v naši deželi na številnih življenjskih področjih nekaj zelo narobe. Svetovni slovenski kongres zato razpisuje literarni natečaj za izvirni esej na temo: "Kaj bi bilo treba narediti, da bi bili lahko resnično ponosni na Slovenijo?" Rokopise pošljite v dveh čitljivo pretipkanih izvodih (formata A4) na naslov: SVETOVNI SLOVENSKI KONGRES, Cankarjeva 1/IV, 1000 Ljubljana do 31. MARCA 1999.

Rokopisi naj bodo opremljeni samo z geslom ali šifro. Podatki o avtorju in njegov naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z enakim geslom ali šifro. Esaj naj bo napisan v slovenščini, dolg pet do deset tipkanih strani. Natečaja se lahko udeležijo diplomski in podiplomski študentje iz Slovenije in tujine.

Za najboljši esej bo SSK podelil nagrade, in sicer:

- prvo nagrado v višini 1000 USD
- drugo nagrado v višini 500 USD
- tretjo nagrado v višini 100 USD
- in deset knjižnih nagrad.

Denar za nagrade so darovali člani kongresa.

Izid natečaja bo razglašen na javni prireditvi. Nagrajena dela bodo objavljena v Glasilu SSK ter v slovenskem časopisu doma in po svetu.

V rubriki Naši bralci sprašujejo vam na vaša vprašanja posredujemo strokovne odgovore iz slovenske ambasade v Ottawi. Na vprašanja, ki jih zastavljajo bralci in utegnejo zanimati širši krog naših rojakov, odgovarja svetovalec veleposlaništva Republike Slovenije v Ottawi, g. Goran Križ.

Kdo so žrtve vojnega nasilja ter katere pravice pripadajo osebam, ki jim je ta status priznan?

Zakon o žrtvah vojnega nasilja je bil sprejet v Državnem zboru 17. oktobra 1995.

Ta zakon definira žrtev vojnega nasilja kot osebo s slovenskim državljanstvom, ki je bila v vojni ali v vojaški agresiji izpostavljena nasilnim dejanjem ali prisilnim ukrepom okupatorja, agresorja ali njunih sodelavcev. Žrtev vojnega nasilja je po tem zakonu oseba, ki so jo nemške, italijanske in madžarske okupacijske sile od 6. 4. 1941 do 15. 5. 1945 zaradi političnih, nacionalnih, rasnih ali verskih razlogov prisilno izselile, poslale v taborišče, zapor, na prisilno delo ali internacijo, ter oseba, ki je pobegnila pred vojnim nasiljem in ali je bila nasilno odvzeta staršem. Za žrtev vojnega nasilja se šteje oseba, pri kateri je prisilni ukrep trajal najmanj tri mesece.

Žrtev vojnega nasilja je tudi oseba, ki so ji organi JLA ali organi za notranje zadeve tedanje SFRJ v času od 25. 6. 1991 do 18. 10. 1991 odvzeli prostost. Za žrtev vojnega nasilja se šteje oseba, pri kateri je odvzem prostosti trajal najmanj en mesec.

Žrtev vojnega nasilja je tudi vojaški vojni invalid, ki ne izpolnjuje pogojev za priznanje statusa vojnega veterana po posebnem zakonu, in civilni invalid vojne, ki je postal invalid zaradi vojnih dogodkov, in mu je ta status priznan po posebnem zakonu.

Do varstva po tem zakonu je upravičen družinski član žrtve vojnega nasilja v obsegu, določenem za družinskega člana vojnega invalida, po zakonu o vojnih invalidih.

Pravice žrtv vojnega nasilja so: zdravstveno varstvo, zdraviliško in klimatsko zdravljenje, povračilo potnih stroškov, priznanje pokojninske dobe, pravica do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji, pravica do vojne odškodnine po posebnem zakonu, doživetjska mesečna renta ter prednost pri podelitvi socialnega zavarovanja.

Pravico do varstva po tem zakonu ima žrtev vojnega nasilja, ko dopolni 50 let starosti ali ko je pri njej nastala trajna popolna izguba delovne zmožnosti.

O priznanju statusa žrtve vojnega nasilja in pravic po tem zakonu odloča na prvi stopnji upravna enota. O priznanju pokojninske dobe, kot posebne dobe in pravice do pokojnine pod ugodnejšimi pogoji, odloča zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na podlagi potrčila o vpisu v evidenco žrtv vojnega nasilja.

Na podlagi pridobljene odločbe o priznanju časa, prebitega v zaporih, internaciji, deportaciji ali odločbe o priznanju statusa vojaškega vojnega invalida ali civilnega invalida vojne, uveljavlja oseba status žrtve vojnega nasilja, tako da zahteva pri upravni enoti vpis v evidenco žrtv vojnega nasilja ter izdajo potrčila o statusu žrtve vojnega nasilja.

Zakon o žrtvah vojnega nasilja smo, po našem mnenju, predstavili v glavnih črtah. V primeru nejasnosti oz. dodatnih informacij, vas prosimo, da stopite v stik z veleposlaništvom.

KONZULARNE URE:

Ottawa

Uradne ure za stranke so od ponedeljka do petka od 10:00 - 12:00 ure in od 14:00 - 16:00 ure v prostorih veleposlaništva.

Informacije po telefonu, na veleposlaništvu, so na voljo vsak delovni dan v tednu med 8:00 in 16:00 uro.

Toronto

Vsako prvo in tretjo delovno sredo v mesecu:

20. januar

3. in 17. februar

3. in 17. marec

od 13:00 - 19:00 ure, zaenkrat v prostorih Slovenskega informacijskega centra na naslovu 770 Browns Line, Etobicoke.

Montreal

V prostorih župnije Sv. Vladimira, 3470 Boul. St. Joseph E. (samo dvakrat na leto)

novice iz kanadske slovenske skupnosti

Gostovanje TRIA BAROCCO FORTE v Kanadi

Ob praznovanju slovenskega kulturnega praznika 1999 in 150. obletnice smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu in Veleposlaništvo Republike Slovenije v Ottawi prirejata koncerte priznanega ansambla TRIO BAROCCO FORTE, ki ga sestavljajo:

Olga Gracelj / sopran
Stanko Arnold / trobenta
Maks Strmčnik / orgle

9. februarja 1999 ob 19.30

University of Alberta
Convocation Hall, 308 Arts Building
Edmonton, Alberta

12. februarja 1999 ob 19.30

cerkev "The Church of the Redeemer"
162 Bloor Street West
Toronto, Ontario

15. februarja 1999 ob 19.30

cerkev "St. Francois d'Assise"
20 Fairmont Avenue,
Ottawa, Ontario

PROGRAM:

Georg Friedrich Haendel: Let the Bright Seraphim (1685-1759) za sopran, trobento in orgle

Georg Friedrich Haendel, vrhunski nemški baročni skladatelj, rojen istega leta kot veliki Bach, je avtor mnogih sijajnih kantatnih, opernih in instrumentalnih del, v katerih se združujeta velika kompozicijska tehnika in izjemno muzikalna invencija. Skladba "Let the Bright Seraphim" za sopran, trobento in orgle je vzeta iz opere Samson.

Janez Krstnik Dolar: Sonata a 10 (1620-1673) za trobento in orgle

Janez Krstnik Dolar je bil rojen v Kamniku in je kot jezuit in glasbenik deloval v Passau in na Dunaju. Njegove skladbe, ki so predvsem duhovne, pa tudi svetne, kažejo mojstrsko obvladovanje baročne kompozicijske tehnike z uporabo efektnih

harmonij in sveže melodike. "Sonata a 10" je priredba orkestrskega dela za trobento in orgle.

Alessandro Stradella: Aria de chiesa (1642-1682) za sopran in orgle

Alessandro Stradella, italijanski baročni skladatelj, avtor vokalnih in instrumentalnih skladb, se v skladbi "Aria da chiesa" za sopran in orgle predstavlja kot izjemno občuten in poglobljen skladatelj.

Lojze Lebič: Illud tempus... (1943) za trobento in orgle

Lojze Lebič se je rodil leta 1943 na Koroškem. Diplomiral je iz kompozicije v razredu Marjana Kozine leta 1972 in nato še iz dirigiranja v razredu dr. Danila Švare. Akademik Lojze Lebič je diplomiral tudi na Filozofski fakulteti (arheologija) leta 1975. Kot redni univerzitetni profesor glasbenoteoretske vede predava na oddelku za muzikologijo ljubljanske Filozofske fakultete. Njegova dela ga uvrščajo med vodilne slovenske skladatelje. Je dobitnik Prešernove nagrade leta 1994. "Illud tempus"... tisti čas! Kateri? to naj ostane v skladbi zapisano kot intelektualna igra z ritmičnimi obrazci Morzejeve abecede. Glasba sledi svojim zakonitostim, varčnosti, preglednosti in notranji utemeljenosti med tremi povezanimi deli: prvim intradnim, drugim iz odmeva ter daljšim, tretjim, tokatnega značaja.

Uroš Krek: Cantus gratias agentis (1922) za sopran, trobento in orgle

Uroš Krek se je rodil leta 1922 v Ljubljani. Akademik za glasbo (kompozicija v razredu Lucijana Marije Škerjanca) v Ljubljani je končal leta 1947. Akademik Uroš Krek je bil do upokojitve leta 1982 redni profesor za kompozicijo na ljubljanski Akademiji za glasbo. S svojim opusom sodi med najodličnejše slovenske skladatelje v drugi polovici 20. stoletja. Pri tem se je navezal na novoromantično smer, kjer pa ni za vsako ceno iskal nove glasbene govorce. Je dobitnik dveh Prešernovih nagrad, filmskih nagrad, Župančičeve nagrade in številnih nagrad Radiotelevizije. Od leta 1995 je zaslužni profesor ljubljanske univerze. Skladba "Cantus gratias agentis" je nastala kot spev zahvale za uspešno opravljeno operacijo na srcu. V tem smislu je razumeti zadnjo kitico, ki poje o mladostno prenovljenem srcu. Avtor jo naslavlja v svojem tekstu "Nevidnemu in vendar v vsem Navzočemu", ki je izvir vseh sposobnosti spoznavanja resnice, umetnosti in odkrivanja človeškega telesa. Ta stih je seveda posredno posvečen vsemu zdravstvenemu osebju kardiokirurškega oddelka Kliničnega centra v Ljubljani.

Preservation of Slovenian Heritage

Dr. John Vintar

Valuable historical information and artifacts are lost forever if they are not preserved. Slovenian heritage is of interest to some descendants of the first Slovenians who immigrated to Canada between World Wars I and II.

A committee of Slovenian-Canadians was organized several years ago for the purpose of collecting information and materials pertaining to Slovenian immigrants who settled in Ontario prior to the Second World War. The intent was to preserve and record their contribution to the growth and development of Ontario. The committee included Dr. John Vintar, Chairman, Jerry Ponikvar, Secretary, Cecilia Mlinarich, Treasurer, Joseph Wintar, Director, John Zupancic, Director, and Reverend Father Charles Ceglar, Advisor. Although the committee has been disbanded, its work is being continued by several of its members.

A questionnaire was made available to many immigrants and interviews were held where possible. The questionnaire gathers information under two main categories and includes items such as: 1. Old Country - place of birth, size of family, age and year of leaving, port of departure and entry, cost of voyage and shipboard experiences.

2. New Land - place(s) of settlement, jobs and experiences, community activities, family and family life, artifacts and Slovenian traditions.

Much information has been received and collated. A few examples are:

1. Immigrants were required to pass very thorough medical examinations and to have character references checked.

2. Unmarried men were preferred as a source of labour in mines, forests and farms.

3. Most came from farms and villages in Gorenjsko. Others came from Prekmurje, Bela Krajina, Kočevje in Notranjska.

4. Trans-Atlantic crossings were primarily provided by the Cunard and White Star Lines from the ports of Le Havre, Cherbourg, Antwerp and Boulogne.

5. Halifax, Quebec City and Montreal were the prime ports of entry into Canada although a few immigrants arrived by way of New York City.

6. Many immigrants who were initially sent to the Western Provinces, Northern Ontario or Northern Quebec, eventually moved and settled in Southern Ontario.

novice iz kanadske slovenske skupnosti

A large number settled in the major cities or purchased fruit farms in the Hamilton-Niagara region.

It appears desirable to solicit information from or about immigrants who settled in other provinces during the pre-1940 era, in order to provide a more comprehensive record of the contribution of Slovenians to the development of Canada.

Ultimately, we hope to publish the information in a general way and set up Archives so that the efforts of these immigrants will not be forgotten. It is hoped that surviving immigrants, members of immigrant families, and friends of immigrants from all parts of Canada will respond with enthusiasm and pride in their culture. We would be pleased to receive pictures, travel documents and any other items of information (or copies of these) along with anecdotes and/or reminiscences. For a copy or copies of the questionnaire, please contact:

Dr. John Vintar, Slovenian Heritage Study
1385 Bunsden Ave.
Mississauga, Ont.
L5H 2B3
Tel: 905-274-8448

Sedem let slovenskega radia

dr. Tone Kačinič

Sedem let obstoja slovenskega radia, to dejstvo je trden in neizpodbiten dokaz, da si je Radio Glas kanadskih Slovencev utrl pot v bogato slovensko kulturno in družabno življenje in se v njem tudi zasedel. Nobenega dvoma ni, da ima naš radio pomembno informativno, obveščevalno, kulturno in poučno vlogo. Lahko smo ponosni, da tudi naša slovenska beseda valovi v ozračju multikulturnega Ontaria.

Slovenke in Slovenci, ne pozabite, da je to vaš radio, katerega program je namenjen vam. V njem se zrcali slovenska etnična značilnost in je obenem odsev vašega družabnega in kulturnega življenja.

Obenem ne pozabimo, da smo tudi mi, čeprav po številu zelo majhen, po aktivnostih zelo močan del multikulturnega mozaika v Kanadi. Nikoli več ne smemo popustiti in dovoliti, da naš slovenski rodoljubni glas utihne.

Slovenski radio bo delal za slovensko skupnost vse dotlej, dokler ga bo ta potrebovala in bo želela, da deluje.

Naj omenim, da sem seznanjen z nekaterimi problemi, s katerimi se soočajo naši slovenski rojaki na Švedskem. Izdajajo glasilo tamkajšnjih slovenskih društev, ki ga imenujejo Naš glas.

V članku pod naslovom Utihi se slovenski glas, ki sem ga pred kratkim prebral, se je avtorica Rada Pišler razpisala o ukinitvi slovenske radijske oddaje na švedskem radiu. Navzlic temu, da je bila oddaja zelo kratka, le kakšnih deset minut, je njena ukinitve sprožila veliko nezadovoljstvo in razočaranje med Slovenci. Poslali so veliko protestnih pisem in po telefonu izrazili svoje mnenje.

Švedski radio je ukinil desetminutni program z izgovorn, da je Slovencev kot etnične skupine premalo, samo kakšnih štirinajst tisoč poslušalcev, ki da lahko poslušajo neposredni prenos programov Radia in Televizije Slovenija.

Z omembo tega dogodka želim le še bolj utrditi zavedanje nas vseh, da imamo s slovensko oddajo v rokah nekaj dragocenega in nenadomestljivega.

Danes se kot producent posebej zahvaljujem redakciji radijske oddaje: Cvetki Kocjančič, ki neumorno piše in sestavlja radijske programe, bivši producentki Mariji Ahačič Pollak, ki je leta vodila in pripravljala radijsko oddajo, ter še vedno rada priskoči na pomoč, kadar je v Torontu, Billu Kocjančiču in Miranu Vambergerju, ki neumorno urejata glasbo in v studiu skrbita za nemoten potek programa, Mariji Jevnišek, ki se je pred kratkim spoprijela s sestavljanjem programa, novim napovedovalcem, ki so se letos priključili radijski oddaji Glas kanadskih Slovencev, Sabini Sečnik, Urošu Kobalu, Milici Muhič in Toniju Kačičniku.

Zahvaljujem se tudi podpredsedniku Vseslovenskega kulturnega odbora Florjanu Markunu, Mili Markun in Mileni Soršak za administrativno delo. Prisrčno se zahvaljujem tudi društvom in podjetnikom ter nekaterim posameznikom. Brez njihove izdatne finančne podpore slovenska ura ne bi mogla obstajati. Hranilnice in posojilnice ter potovalne agencije, ki naročajo oglase za vse leto, so temeljna postavka naših dohodkov.

Za konec pa še pogled za naše uspešno delovanje, ki ga je v svojem pismu oktobra 1998 posredoval predsednik SDS Janez Janša:

Spoštovani gospod Plut, spoštovane Slovenke in Slovenci, dragi rojaki! Po nekaterih podatkih živi po svetu, zunaj domovine, skoraj četrtnina

z leve: Toni Kačičnik, Miran Vanberger, Milica Muhič, Cvetka Kocjančič, Lojze Mavec, Milena Soršak, Marija Jevnišek, Ivan Plut, Florijan Markun, Uroš Kobal, Sabina Sečnik, Anton Kacinik.

Slovencev. Po mojem je to velik zaklad. V prvih mesecih po osamosvojitvi ste bili ravno vi, dragi rojaki, prvi ambasadorji naše domovine, ki je po stoletjih sanj mnogih rodov Slovencev postala samostojna in suverena država. Tudi danes me ob srečanjih z vami, ko obiščete Slovenijo, vedno gane ljubezen do domovine, ki jo je čutiti v vsaki vaši besedi.

Zaradi ljubezni do Slovenije ste po mojem globokem prepričanju uspeli ohraniti slovensko identiteto in kulturo v deželi, ki vas je sprejela in ste si v njej ustvarili novo življenje. Veliko vlogo je pri tem nedvomno odigral vselovenski kulturni odbor, pa tudi radijska ura in glasilo, ki predstavljata živo vez med kanadskimi Slovenci.

Spoštovani gospod Plut, vse, ki se boste v soboto, 31. oktobra 1998, srečali na vsakoletnem banketu Vseslovenskega kulturnega odbora, prisrčno pozdravjam in vam ter Vašim najbližjim želim vse dobro.

Delegacija slovenske vojske na jezikovnem izpopolnjevanju v Kanadi

Cvetka Kocjančič

Sredi decembra je zaključila svoj štiriinpolmesečni tečaj angleščine prva delegacija slovenske vojske, ki so jo sestavljali brigadir Rade Klisarič, svetovalec načelnika Generalštaba, polkovnik Alan Geder, prav tako svetovalec načelnika Generalštaba, in majorka Mateja Skubic, asistentka v oddelku za načrtovanje pri Generalštabu. V znanem kanadskem vojaškem učnem centru Camp Borden v bližini Allistona so obiskovali tečaje angleščine, skupaj s pripadniki raznih

novice iz kanadske slovenske skupnosti

drugih narodov, ki so bili tam na jezikovnem izpopolnjevanju. Kot je povedal vodja delegacije, general Klisarič, je znanje angleščine za visoke častnike slovenske vojske zelo pomembno, še zlasti sedaj, ko si Slovenija prizadeva za vstop v NATO. S programom tega jezikovnega tečaja so bili vsi trije zelo zadovoljni, ker so imeli priložnost, da so si svoje znanje močno izpopolnili, predvsem pogovorno angleščino, za katero človek resnično potrebuje angleško okolje, da lahko vadi. Med svojim bivanjem v centru Camp Borden so imeli priložnost tudi za stike s pripadniki kanadske vojske, ki so bili njihovi mentorji, pa tudi za stike z vojniki drugih narodnosti. General Klisarič, ki je imel uradne pogovore tudi z generali in visokimi častniki kanadske vojske, je povedal, da Kanada zelo ceni slovensko vojsko. To naklonjenost so pokazali že kanadski vojaški mentorji v Bruslju, kjer je sedež NATA za Evropo, tako da je študijska izmenjava pravzaprav začetek bolj plodnega vojaškega sodelovanja med Kanado in Slovenijo. Takoj po novem letu pride na jezikovno izpopolnjevanje v Camp Borden druga izmena slovenskih častnikov in pričakovati je, da se bo to tudi nadaljevalo. Poleg tega pa potekajo dogovori za sodelovanje tudi na drugih vojaških in političnih ravneh. O tem se je v začetku decembra letos s kanadskim obrambnim ministrom pogovarjal slovenski vojaški ataše, ki je bil od Republike Slovenije pooblaščen, da se dogovarja tudi o vstopu Slovenije v NATO.

Kanada sistematično podpira priznavanje Slovenije za vstop v NATO in namerava prihodnje leto, ko bo 50-letnica tega Severnoatlantskega pakta, ponovno apelirati, naj bi Slovenija v drugem krogu sprejeta. Kot predpogoj mora Slovenija prilagoditi komuniciranje, oborožitev, organiziranost standardom NATA, kar je za mlado slovensko vojsko vsekakor velik korak. Slovenska vojska se je izredno dobro izkazala na vojaški vaji na Dolenjskem, ki je bila lani največja vojaška vaja v Evropi in je na njej sodelovalo 16 držav članic NATA in tri vzhodnoevropske države, ki so včlanjene v Partnerstvo za mir. Tudi Američani, ki so to vajo zelo pozorno opazovali, so dali slovenski vojski zelo visoko oceno. Predstavniki slovenske vojske so bili zelo navdušeni nad kvalitetnim jezikovnim tečajem, nad lepoto Kanade in prijaznostjo njenih prebivalcev, še najbolj pa nad organiziranostjo in

gostoljubnostjo kanadskih Slovencev. Največ stikov so imeli s člani Slovenskega lovskega in ribiškega društva, saj so med svojim bivanjem v Kanadi pogosto obiskali svoje bližnje slovenske sosesde na lovskem domu v Allistonu. V zahvalo za njihovo gostoljubje in pomoč so društvu izročili zlato plaketo slovenske vojske.

Lovsko in ribolovsko društvo Planica

Frank Brence

Lovsko in ribolovsko društvo je bilo ustanovljeno že leta 1976. Kmalu po ustanovitvi smo kupili svoje zemljišče vzhodno od mesteca Bancroft, ki se nahaja 250 km severno-vzhodno od Toronto. Že samo ime pove namen našega društva. Lovci in ribiči smo. Kupili smo zemljo in čez leta dokupili sosednje parcele, tako da imamo sedaj v lasti 1.000 akrov s 350 čevljev obale ob majhnem jezeru. Takoj v začetku smo postavili manjšo kočico, ki nam je dobro služila.

Ni dolgo ostalo tako. Člani z družinami smo izkoristili zemljo in našo novo postavljeno kočico in v vseh letnih časih uživali naravo in svež zrak. Spominjam se, ko je v koči spalo 30 oseb v najhujšem mrazu, saj je ponoči padla temperatura na -30 stopinj C. Počasi smo se razvili v družinsko letovišče. Otroci so rastle in so hodili z nami. Z otroki so prišle tudi mamice in ni bilo več primerno spati na skupnih ležiščih. Odločili smo se, da zgradimo večjo stavbo, ki bo imela več sob. Vsak član ima pravico do najema sobe, ki jo plača sam, čeprav delamo skupno. Da bi

ohranili pravične odnose, smo se dogovorili, da večina ne sme prisiliti manjšine v najem sobe, manjšina pa ne sme ustaviti večine. Postavili smo prvi dom, ki ima 19 sob, vsako s privatnim straniščem in lastnim balkonom. Zgradili smo tudi skupne prostore, kuhinjo, dvorano in stranišča.

Članstvo smo omejili na 80 oseb in to število smo kmalu dosegli. To pravzaprav pomeni 80 družin, ki skupaj štejejo blizu 300 oseb. Drugih omejitev ni, člani so iz vseh delov Slovenije, tudi Ribničane in Lžance smo sprejeli, saj smo slovensko društvo. Večina mladih pa je rojena v Kanadi. Med nami vlada zdrav duh enakopravnosti, prijateljstva in ljubezni do naše Planice. Dokaz je v odločitvi mladih, da si zgradijo še en dom. Tako imamo še drugo poslopje, v katerem je 28 sob, ki so večje kakor v prvem.

Vsako leto se več članov zanima za ribolov. V veljavo so prišle ženske. Že več let odnašajo prve nagrade. Ribiči so si nakupili velike motorne čolne in začeli resno ribariti. Čolne hranijo kar na Planici in zato so si zgradili garaže. Dvaindvajset jih je sedaj. Tu so shranjena tudi motorna vozila (ATV) in motorne sani.

Pri vsem tem pa nismo pozabili na naše prvo veselje, lov. Vsako leto lovimo belorepe jelene. Tudi medvedi so padli. Prvo nedeljo v novembru se zbere nad 30 lovcev in lovimo kar dva tedna. Na demokratični način si izvolimo starešino lova, ki skrbi za red in varnost ter vodi lov. Tudi gostje iz Amerike in Slovenije so lovili z nami.

Naše želje po sodelovanju z drugimi društvi se izpolnijo na letnem meddruštvenem streljanju na glinaste golobe. Trikrat na leto se zberemo na streliščih v Clevelandu, Allestonu,

novice iz kanadske slovenske skupnosti

Kitchenerju in Planici. Naše javno delo pa se kaže v obliki letnega piknika in banketa.

V teh vrsticah sem hotel na kratko opisati, kaj smo delali v teh 22 letih. Upam, da bodo bralci iz njih spoznali naše delo in uspehe. V bodoče bo društvo napredovalo in rastlo. Spremenili se bodo le obrazi v vodstvu, imena pa bodo ostala, saj otroci nadaljujejo, kar smo začeli. Pristopili bodo tudi novi člani, zgodi se, da je na razpolago kakšna delnica. Obiskovalci so vedno dobrodošli. Taborenje je brezplačno, prav tako tudi dostop do zemljišča.

Štiridesetletnica društva v Vancouvru

Silva Plut

V soboto, 17. oktobra, je bila dvorana Slovenskega doma v Vancouvru praznično okrašena, saj smo praznovali 40. obletnico pevskega zbora in folklorne skupine naših najmlajših, pozdravili pa tudi navzočnost posebnih gostov. Vse to je pripomoglo k nadvse slavnostnem razpoloženju. Gostje (zbralo se nas je čez 200) so bili deležni obilne samopostrežne večerje, v spomin pa je vsak prejel še pero z vtisnjenim društvenim grbom.

Posebni častni gost, slovenski veleposlanik dr. Božo Cerar s soprogo, je s svojo prisotnostjo in govorom popestril našo svečanost, društvu pa je v imenu slovenske vlade izročil priznanje in zahvalo za dolgoletno delovanje in ohranjanje slovenstva na skrajnem zahodu Kanade. Naša predsednica Milica Planko je v svojem nagovoru nanizala nekaj društvenih dosežkov, navduševala k večjemu sodelovanju ter predvsem spodbujala k ohranjanju slovenščine. Pred kratkim se je namreč vrnila iz Slovenije, kjer je obiskovala tečaj za slovenske učitelje iz Kanade in ZDA. Sad tega tečaja naj bi bila šola slovenskega jezika v Vancouvru. Ta šola naj bi tekla po novih smernicah, po katerih se otrok uči bolj po zgledu, zbujanju domišljije, razmišljanju v podobah, kot pa po že ustaljenih sestavah, ki so bile v rabi doslej.

Ta novi način poučevanja je bil očiten pri delu Ljobe Jenče, pravljicarke in pevke slovenskih ljudskih pesmi, njeno delo pa se je začelo že dan prej, ko je naše najmlajše vodila od pripovedke, pesmi in ustvarjalnega gibanja, do dela s papirjem, lepilom in barvicami. Otroci so bili nadvse pozorni, saj jim je jezik podob tako blizu. Nazadnje so v svojih stvaritvah,

“svetlobnih gradovih”, prižgali lučke, ponazarjajoč tisto sveto svetlobo, ki biva v vsakem človeku. Gradove so s ponosom predstavili na sobotni proslavi.

V štirih večerih, ko je bila Ljoba z nami, kot predavateljica ali kot voditeljica delavnic, smo ob njej začutili nekaj toplega, nekaj duhovnega. Pričarala nam je košček tistega, kar so našli daljni predniki čutili, čistili, živeli. Spoznali smo, da so stare ljudske pesmi kot pogled v zgodovino našega naroda, ko je živel človek v skladnosti z zemljo, z letnimi časi, z dobami življenja, ko je imela vsaka priložnost pesem spremljevalko. Tako so ljudje s pesmijo sejali in želi, prihajali in odhajali, se poročali, umirali in čistili svojega Boga. Iz pesmi je razvidno, kako je bila prav preprosta, vendar globoka vera našega človeka tisti studenec, iz katerega je Slovenec pogosto črpal moč za življenje. Tudi Ljoba se očitno napaja pri istem studencu. Njena ljubezen do ljudskega izročila, zajetega v več kot 15000 ljudskih pesmih, danes shranjenih v narodnem arhivu v Ljubljani, je bila prepričljiva in živo izpovedana. Med drugim smo izvedeli, da je Slovenija na tretjem mestu med evropskimi narodi po številu ljudskih pesmi (prekašata jo le Rusija in Madžarska) in da ima naša najstarejša pesem, Jezus po morju plava, korenine v svetopisemskem času, v dobi prehoda Izraelcev čez Rdeče morje. Ljoba nam je pripovedovala, kako pesem učinkuje kot zdravilo in kako more staro izročilo v njej oživeti in prenoviti prostor, v katerem je pesem zapeta. V delavnici za pevce smo se učili razvijati naravni glas in peti z “vsem telesom”. Za spremljanje pesmi, tako kot so to delali naši predniki (preden se je pojavila harmonika), smo se seznanili z enim od mnogih ljudskih

Ljoba Jenče, z gudalom

inštrumentov, belokranjskim “gudalom”. Poustvarjanje ljudskega gradiva Ljobe Jenče nam daje priložnost, da se zamislimo, v kolikšni meri so vrednote naših prednikov še danes umestne in spoštovane. Hvaležni Sloveniji, da je Ljoba Jenče omogočila prihod, ter obogatili z njenim obiskom, smo si pridobili novih moči, da bo moglo naše društvo, kljub svojim štirideset letom, nadaljevati svoje pomembno poslanstvo.

Člani društva iz Vancouvra

UNIVERZA V LJUBLJANI, UNIVERSITAS LABACENSIS

Nadja Čobal

Univerza v Ljubljani bo v letu, ki prihaja, praznovala 80-letnico neprekinjenega delovanja, zato je prav, da se za trenutek ozremo v zgodovino. Veliko vztrajnega boja, neuklonljive volje in intenzivne dejavnosti številnih posameznikov in generacij je pripomoglo, da je nastala slovenska univerza. Poudariti pa je treba, da so Slovenci še pred letom 1919 dali velik prispevek v zakladnico evropske znanosti in kulture. Profesor dr. Vladimir Murko je na primer ugotovil, da so v starejših obdobjih na dunajski univerzi zasedali Slovenci kar 38 rektorskih mest.⁽¹⁾ Ker pa so ti slovenski učenjaki delovali in umrli večinoma v tujini, jih v evropski literaturi pogosto proglašajo za Avstrijce ali Nemce.

Doba reformacije, ki je Slovincem dala prvo knjigo, je na slovenskih tleh ustvarila tudi prvi dve gimnaziji: 1553. leta v Celovcu in 1563. leta v Ljubljani. V prvi polovici 17. stoletja so jezuiti tudi v Ljubljani uvedli višje študije. Kranjski deželni stanovi pa so želeli razširiti jezuitski kolegij še na druga znanja. Prizadevanja po razširitvi višjih študijev v popolno univerzo sovpadajo z delovanjem Academie operosorum, društva pomembnih kulturnih delavcev, juristov, teologov in zdravnikov. Ko je papež leta 1773 razpustil jezuitski red, je država prevzela v svojo upravo vse pomembnejše šole.

Pravi visokošolski študij pomenijo Centralne šole v Ljubljani, ki so bile ustanovljene v času Ilirskih provinc. Žal so delovale le štiri leta, od 1810 do 1814. Ko so Slovenci v letu 1848 zahtevali zedinjeno Slovenijo in uporabo slovenskega jezika v vsem javnem življenju, so hkrati zahtevali od cesarske vlade tudi slovensko univerzo. Ta želja se jim je uresničila leta 1919, po razpadu Avstroogrske.

Univerzo v Ljubljani lahko uvrstimo med velike evropske univerze: njenih 20 fakultet, 3 umetniške akademije in 3

strokovne šole je v študijskem letu 1997-98 obiskovalo 36783 študentov, v 126 dodiplomskih in 109 podiplomskih študijskih programih. V letih 1996 in 1997 je doktoriralo in bilo torej promoviranih 387 doktorskih kandidatov.

Univerza v Ljubljani ima tradicionalno dobre stike z evropskimi, ameriškimi in kanadskimi univerzami.

Univerza v Ljubljani ima tradicionalno dobre stike z evropskimi, ameriškimi in kanadskimi univerzami. Z nekaterimi ima že vrsto let mnogovrstno pogodbeno urejeno meduniverzitetno sodelovanje. V letu 1995 je ljubljanska univerza aktivno sodelovala z 19 tujimi univerzami ter imela sklenjenih več deset pogodb na medfakultetni ravni. V okviru teh sodelovanj potekajo tako izmenjave profesorjev, podiplomskih in dodiplomskih študentov kot tudi sodelovanje v projektih, ki pokrivajo vsa področja znanosti in umetnosti. Najtesnejše je sodelovanje z obmejnimi italijanskimi in avstrijskimi univerzami, nemškimi in češkimi univerzami ter ameriškimi, kot so John Hopkins University, Case Western Reserve University, Cleveland State University in druge. Univerza v Ljubljani je tudi članica nekaterih združenj univerz v Evropi: CRE-Združenje evropskih univerz, ki vključuje več kot 500 univerz, Združenje sredozemskih univerz, Utrechtska mreža univerz, Združenje HERCULES in Združenje univerz v prostoru Alpe-Jadran. Pri sodelovanju Univerze v Ljubljani z evropskimi univerzami in programi velja omeniti še sodelovanje v programih Evropske skupnosti, kot so na primer PHARE, TEMPUS, CEEPUS, ERASMUS, SOCRATES, itd.⁽²⁾ Univerza je zelo aktivna tudi v programih za izmenjavo študentov

in harmonizacijo študijskih programov ter v programih za zagotavljanje evropske primerljivosti in priznavanja diplom.⁽³⁾ Vsekakor se želi ljubljanska univerza odpreti v svet in svojo mednarodno dejavnost vztrajno širi, tudi na umetnostnem področju. Tako je Akademija za likovno umetnost novembra 1998 podpisala pogodbo o recipročni izmenjavi študentov in profesorjev z Indiana University of Pennsylvania.

Ob koncu leta 1997 je bilo ustanovljeno Akademsko društvo diplomirancev Univerze v Ljubljani, ki bo povezovalo vse diplomante ljubljanske univerze doma in v svetu.

Ljubljanska univerza je opravila mednarodno veljavno zunanjo evalvacijo študijskih programov naravoslovja in tehnike za akreditacijo FEANI, Zveze evropskih nacionalnih združenj inženirjev v Parizu.

Ljubljanska univerza je opravila mednarodno veljavno zunanjo evalvacijo študijskih programov naravoslovja in tehnike za akreditacijo FEANI, Zveze evropskih nacionalnih združenj inženirjev v Parizu. Prav tako so v letu 1996 eksperti Združenja evropskih univerz CRE iz Ženeve izvedli institucionalno evalvacijo kvalitete.

V Sloveniji po obsežnem prenavljanju osnovnošolskih in srednješolskih učnih programov, ki je dodobra razvnela strasti zagovornikov human(istič)ih vrednot, čaka v Državnem zboru na obravnavo in sprejem Nacionalni program visokega šolstva. Globalne spremembe na

političnem področju bodo tako vedno bolj vplivale tudi na Almo mater - univerzo, ki v skladu s svojo univerzalnostjo poskuša zaobjeti oba nasprotujoča si pola - tako tradicijo kot vsa nova (spo)znanja in vrednote. Nova zakonodaja na tem področju sicer poudarja avtonomnost univerze, ki je določena tudi z Ustavo.(4) Vendar je še tako dobra zakonodaja lahko le zunanji okvir, ki ga napolnijo konkretni posamezniki in njihove prakse. Zato je tudi zelo pomembno, kdo je rektor Univerze v Ljubljani.

22.decembra 1997 je prevzel rektorske insignije prof. dr. Jože Mencinger, ki je svoj program razložil v točkah:

- 1) povezanost izobraževanja in raziskovanja,
- 2) znanstvena, izobraževalna, finančna in politična avtonomija univerze,
- 3) integracija univerze ob decentralizaciji njenega upravljanja,
- 4) ločitev rektorjevih nalog od poslovanja,
- 5) postopnost in visoka stopnja soglasja ob spremembah.

Rektor, ki je po študiju prava v Ljubljani magistriral iz ekonomije v Beogradu, leta 1975 pridobil doktorat iz ekonomskih znanosti na University of Pennsylvania v Philadelphii, od leta 1963 vodi Ekonomski institut Pravne fakultete in je že nekaj let urednik ugledne mesečne publikacije Gospodarska gibanja, ima nedvomno vsa potrebna teoretična in praktična znanja, da se loti tako zahtevne naloge, kot je reorganizacija univerze. Vendar nekatere naloge nedvomno presegajo univerzitetne okvire in jih je treba reševati na nacionalni ravni. Sem lahko zagotovo štejemo nasilno ločevanje izobraževalnega in raziskovalnega dela. Čeprav je že leta 1996 LRP Advisory Team nedvoumno ocenil, da je Slovenija premajhna za ohranjanje dveh različnih raziskovalnih sistemov in da bi bilo v bodoče primerneje združevati odgovornost za izobraževanje,

raziskovanje in tehnologijo v sklopu enega samega ministrstva (5), se ločevanje izobraževalnega in raziskovalnega dela pogloblja. Najnovejši pogoji za pridobitev sredstev za raziskovanje mnogim profesorjem onemogočajo kandidature z administrativnimi ovirami, namesto da bi bilo merilo kvaliteta.

V tretji in četrti točki programa so obravnavani upravljalški in poslovodni vidiki, se pravi delovanje univerze. Morda ni odveč, da tu opozorimo tudi na delo nepedagoških, se pravi upravno-administrativnih delavcev univerze. Žal se Univerza v Ljubljani ni znala izogniti večni nevarnosti, da tisti, ki pišejo pravne akte, ne bi najprej poskrbeli zase in vnaprej onemogočili 'neprijetno' konkurenco. Tako so na univerzi za vsa vodilna delovna mesta v upravi ali administraciji predpisali izključno pravno izobrazbo. Takšna kadrovska politika pa do sedaj ni prinesla pozitivnih rezultatov, prej nasprotno.

1/ Ana Benedetič, *Pot do slovenske univerze. Ljubljana, 1981, str. 9.*

2/ Na to temo poteka pod vodstvom Ministrstva za šolstvo in šport zelo aktivna dejavnost in avtorica tega teksta se je nazadnje udeležila seminarja, ki so ga organizirali v okviru projekta PHARE v Ljubljani, dne 27.11.1998.

3/ Rektor prof. dr. Alojz Kralj, *Univerza v Ljubljani, Ljubljana, 1996, str. 10.*

4/ Več o tem in primerjave z drugimi državami: Albin Igličar, *Slovenia, v Relations between State and Higher Education. Programme for Higher Education and Research. Council of Europe and Kluwer Law International, 1996.*

5/ *Council of Europe. Higher Education and Research Committee, Legislative Reform Programme for Higher Education. Report of the Advisory Mission to Slovenia. The draft law on organisation and financing in the field of science and technology. 21-24 February 1996, str. 7.*

view on

design based studio

Nives Corak

416.932.8592

nivescorak@hotmail.com

Anthony Klemencic
B.Sc., LL.B.

SLOVENSKI ODVETNIK

Tel: (416) 251-5281
Fax: (416) 251-0029

332 Browns Line
Toronto, M8W 3W2

ROCKWOOD OPTICAL

owner:

MARJAN MOZETIČ

- Eye Examinations Arranged
- Laboratory on Premises
- Lenses Duplicated
- Prompt Service
- Repairs

Rockwood Mall
4141 Dixie Road, Missisagua
Tel: 625 6444

VILKO ČEKUTA - arhitekt, gledališki in likovni umetnik

Cvetka Kocjančič

“Življenje, ki podpira umetnost, in umetnost, ki podpira življenje, sta kakor ognjišče, ki ogreva. Tako ognjišče je simbol družine.” Tako je zapisal Vilko Čekuta v svoji knjižici *Prgišče*, ki jo je izdal v samozaložbi leta 1975 in ki zaobsega okoli osemdeset fotografij in skic njegovih zasnovanih ali ustvarjenih arhitektonskih in likovnih projektov. Tako toplo ognjišče je predstavljala družina Vilka Čekute, ki jo je povezovala neizmerna ljubezen do gledališča.

Vilku Čekuti je trda kraška zemlja izoblikovala njegov klenci značaj, ljubezen do slovenstva pa sta mu privzgojila njegova starša. Rodil se je v Trstu 1915. leta. Oče, policaj, je po razpadu Avstroogrske optiral za Slovenijo in je bil premeščen v Maribor. Pri frančiškanih v Mariboru, ki so imeli razne sekcije za mladino, mu je pater Ciril omogočil prve stike z odrom, pa tudi drugih veščin ga je naučil, kot vezanja knjig in fotografiranja. Pri dvanajstih letih je prvič nastopil pri mladinskem gledališču, od tam pa so ga povabili k Ljudskemu odru. Odrske luči so ga tako pritegnile, da se je ljubiteljsko vse življenje posvetil teatru.

Po končani gimnaziji, ki jo je obiskoval v Gorici, je šel v Ljubljano študirat arhitekturo. Tam je pri Rokodelskem odru našel sebi primerno umetniško družbo, ljudi, ki so z dušo in srcem živeli za gledališče. Kot diplomiran arhitekt se je zaposlil pri mestni občini. V Ljubljani je spoznal svojo življenjsko družico Mileno in se z njo v vihnih časih druge svetovne vojne poročil v Podgori pri Gorici. Tam je tedaj živel njegov oče, ki so ga bili Nemci izgnali iz Maribora in se je zatekel v svoj rojstni kraj. Nekaj časa sta živela v Ljubljani, maja 1945. leta pa je v strahu pred negotovostjo v novem režimu odšel v Gorico, žena s sinom Petrom pa mu je dve leti pozneje sledila. V Gorici je ustanovil slovensko Mladinsko gledališče. Potem ko sta oba z ženo dobila delo na slovenskem radiu v Trstu, so se preselili v

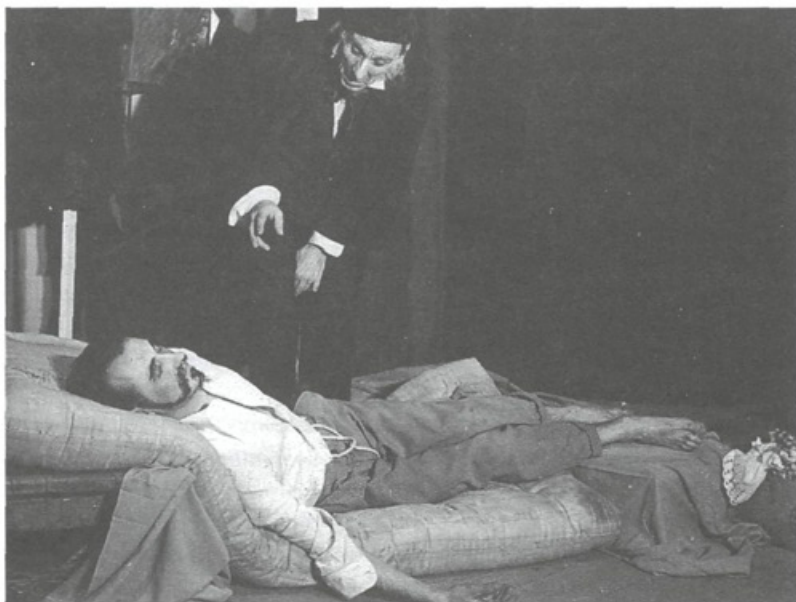
Secljan, slovensko vas med Devinom in Nabrežino. Vilko je bil direktor za dramatiko, Milena pa glavna napovedovalka. Bila je tudi odlična pevka in tudi ta njen talent je znal Vilko kot režiser odlično na odru uporabiti. Tudi po okoliških vaseh je pomagal pri uprizoritvah iger.

Poleg dela na radiu je v Trstu študiral inženirstvo, obenem pa se je bavil tudi s poučevanjem v slovenski šoli. Učil je v nižji industrijski šoli. Za slovenske študente je leta 1947 izdal Čitanko za slovenske srednje in strokovne šole. To nalogo je prevzel tako rekoč po sili razmer, ker so Angleži zahtevali novo učno gradivo na takratnem Svobodnem tržaškem ozemlju in ni bilo drugih strokovnjakov, da bi čitanko pripravili.

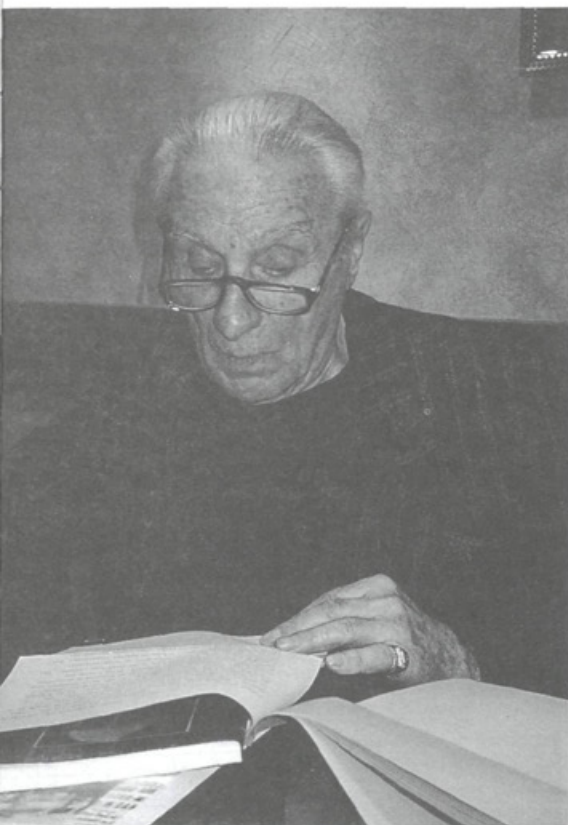
Tudi na področju arhitekture je bil v tistih letih zelo aktiven. Po tržaški in goriški okolici o njegovi umetniški inspiraciji pričajo kapelice, oltarji in nagrobniki, ki sta jih iz kraškega marmorja po njegovih načrtih izklesala umetniška kamnoseka. Njegov izreden umetniški dosežek je načrt za cerkev na Pesku pri Bazovici. Ko jo je tržaški škof Santini blagoslovil, je od

navdušenja vzkliknil: “Una bella cosa, mai vista!” (Kakšna lepota, česa takega še nisem videl!)

Predvsem pa je Vilko na Tržaškem in Goriškem izdelal veliko umetniških nagrobnikov. Težko je reči, koliko je na njegovo prizadevanje za lepoto nesmrtnosti na pokopališčih vplivala prerana smrt njegove matere, ki si je neizmerno želela nazaj na Kras, pa sta oba z očetom ostala na mariborskem pokopališču. V vsakem od teh spomenikov je Vilko pustil delček svoje duše, ki verjame v zmago duha nad materijo, ki se zaveda, da umetnost človeka dviga v večnost, nad vsakdanjost življenja. Svojega trpljenja ne objokuje, tistih, ki so mu ga prizadeli, ne sovraži, ker pozna človeško psiho in se zaveda, da ima tudi trpljenje svoj smisel. “Brutalno človeško zlo, kjer imajo zagriznjenci prvo in zadnjo besedo, je vojna” a glej, nje posledice se čez čas prelivajo v poetično razpoloženje,” je zapisal. Poslanstvo umetnosti razume kot prizadevanje za lepoto, resnico in dobroto, in ker meni, da je umetnost del kulture, naj bi to prizadevanje veljalo za slehernega človeka, kajti “umetnik ni posebne vrste

“Deseti brat”
1965

človek, toda vsak človek je posebne vrste umetnik". Umetnost je za Vilka Čekuto njegov celoten odziv na življenje in v tem duhu je vzgajal tudi svoje otroke. Peter je že pri treh letih pod budnim očetovim mentorstvom nastopil v Trstu na radiu in to se mu je zdelo samo po sebi umevno. V Trstu se je Čekutovim rodila še hčerka Mirjam in po letu 1955, ko so se preselili v Toronto, sta se rodila še Blago in Neži. Za preselitev v Kanado se je Vilko odločil potem, ko je bila njegova prošnja za italijansko državljanstvo kljub temu, da je bil rojen v Trstu, odklonjena, ker Italijani njegovemu očetu niso odpustili, da je optiral za Slovenijo.

Prvo zaposlitev v Kanadi je našel v tovarni štedilnikov. Začetek je bil težak, ker poprej ni imel nikoli veliko opravka z ročnim orodjem, ko pa se je privadil in si delo bolj praktično organiziral, mu je šlo bolj hitro od rok kot drugim, ki so imeli veliko več prakse. Potem se mu je ponudila priložnost, da je dobil delo v svoji stroki pri firmi Principal Investments, kjer je v glavnem delal načrte za nakupovalne centre. Pomanjkljivo znanje angleškega jezika je

nadoknadil s talentom za risanje perspektiv in vsesplošnim poznavanjem arhitekture. Ko je bila firma pel let pozneje prodana, se je zaposlil pri ontarijski provincialni vladi, kjer je delal dvajset let, do upokojitve. Med njegovimi zadnjimi projekti je bil tudi načrt za stavbo ministrstva za finance, kjer je sedaj zaposlen njegov sin Peter.

Kakšno bi bilo kulturno življenje torontskih Slovencev brez doprinosa Vilka Čekute in njegove družine, si težko zamišljamo. Že leta 1955 je ustanovil Slovensko gledališče, ki aktivno deluje že več kot štirideset let in je uprizorilo čez štirideset različnih dramskih del, od operet, tujih in domačih komedij in tragedij, od Sneguljčice in Pepelke, Desetega brata, Županove Micke, Naročenega ženina in Krsta pri Savici do Kralja Ojdipa, Antigone, Marijinega oznanjenja (P. Claudel) ter Romea in Julije. Tudi Mrakov Proces in Nušičevo Sumljivo osebo je postavil na torontski oder. Najbolj plodna so bila tista leta, ko so poleg njegove žene Milene v gledaliških predstavah nastopili tudi njegovi otroci, ki so tako rekoč odraščali na odru. Izbira igralcev, ki jih je bilo često treba prositi in spodbujati in se jim seveda tudi na vajah posebej posvečati, da so sami sebe presegali, ker mnogi poprej niso imeli odrskih izkušenj, režija, scenografija, gledališki listi, organizacija nastopov v Torontu in po drugih kanadskih in ameriških mestih - vse to je moral navadno opraviti sam, pa še kakšno zahtevno vlogo je odigral, ampak v tem svojem prizadevanju ni odnehal, le v času ženine bolezni in zadnje čase, ko je skoraj nemogoče dobiti igralce, je nekoliko popustil.

Ljubezen do teatra je tudi otrokom ostala, čeprav več ne nastopajo v Slovenskem gledališču. Neži, ki je že v otroških letih kazala izredno zanimanje za teater in petje, je iz amaterskega gledališča pristala v prestižnem kanadskem gledališču v

Stratfordu, nastopala pa je tudi v znanih muzikalih. Blago je več let poučeval dramo v srednji šoli, sedaj pa je zaposlen v filmski industriji. Mirjam je doštudirala za učiteljico in poučuje študente s posebnimi hibami, kjer umetnost koristno uporablja v terapevtske namene. Peter se je nekoliko oddaljil od teatra, vendar mu izkušnje, ki jih je pridobil pri domačem ognjišču, veliko pomagajo pri stikih z ljudmi, na javnih nastopih, pri delu na področju multikulturalizma in pri stikih s Slovenijo, kjer občasno predava in si še posebej prizadeva za poglobitev stikov med kanadskimi in slovenskimi univerzami.

Tudi s svojo izrazito zvrstjo likovne umetnosti je Vilko Čekuta nadaljeval v Kanadi, od oblikovanja naslovnih cerkvenih oznanil in mesečnika Božja beseda, grba in načrta za škofovski križ za torontskega nadškofa Ambrožiča, načrta za kapelo na Slovenskem letovišču v Boltonu, spominskega križa v Midlandu, pa do načrta za križ v Fairfieldu, Connecticut, ki ga je izdelal kipar France Gorše, in drugih projektov. Vsa njegova dela zaznamuje izrazit slog, ki je odraz časa in okolja ter Čekutove notranje senzibilnosti, ki jo poleg prizadevanja za lepoto in harmonijo odlikuje tudi prizadevanje za jasnim in zgovornim simbolnim izrazom, ki bo razumljiv ljudem še potem, ko bo slovenska govorica med njimi zamrla. In za ljudi v zamejstvu in za izseljence v Kanadi in Ameriki je to skoraj neizbežna realnost, kljub idealistom, ki si, tako kot Vilko Čekuta, prizadevajo, da bi to počasno izumiranje naših ljudi preprečili ali vsaj zavrl.

Posebno ljubezen goji tudi do tako imenovanih "ex-librisov", majhnih slikovnih oznak, s katerimi so včasih ljubitelji knjig zaznamovali svoje knjige in ki navadno vsebujejo karakteristike osebe, za katero je ex-libris narejen. Kot član mednarodne organizacije ex-libris se je udeležil tudi več mednarodnih kongresov, ...nadaljevanje na strani 21

STAN REPAR AND HIS ART "Slovenians are small by numbers but great in talent"

Dr. Tone Kacinik

When I went to see Stan Repar's recent painting exhibition under the title "Vitreous Humour?", the first thought that crossed my mind was admiration of his work and his courage to join the world of artists. Due to the calling within himself, he has ventured into a career full of freedom and creativity and has achieved a high level of success despite his young age. Slovenians are very proud that one of our own artist has become one of the best contemporary painters in Canada.

Since 1983, Stan Repar has participated in seven solo and nine group exhibition. These received favourable reviews written by known Canadian critics. As an artist, Stan not only possesses an exquisite painting skill for detail and perspective, but he is also a grand master of colours. Using only three basic colours, he is able to create any hue required.

Repar has revealed through his paintings that he is a deeply emotional, great thinker. Through his art, he portrays present day concerns of society such as the intrusion of our private lives through surveillance for political, consumer or legalistic reasons. Furthermore, he is concerned with one's urban environment and the increasing use of digital technology. He also deals with the conflict between the spiritual, materialistic, and sensual nature of the human being. According to Stan Repar's

mature observation of today's world, we seem to have an innate insecurity that impels us to fortify ourselves materially. The soul, on the other hand, seems to have an innate insecurity that impels it to strengthen itself spiritually. This addresses the question: mind over matter or matter over mind? In short, Repar brings a high amount of skill to his depictions of our social, psychological, physical, and cultural milieu.

Repar as realist and sometimes surrealist injects fantasy into carefully detailed Toronto scenes. For example, one of his paintings depicts the CBC building downtown as a giant aquarium full of tropical fish swimming in the large glass windows. In another painting from his most recent exhibition under the title "Some folks just ain't photogenic" he captures the moment of intrusive media photographer - (sometimes referred to as "Paparazzi" - when the subject photographed suddenly wished to become invisible.

In conclusion, I am personally very content to have discovered the well established Slovenian-Canadian painter Stan Repar, and I am honoured to have been able to introduce him to our Slovenian community. I promise to continue to follow Stan Repar's professional career and his personal growth as an artist. I wish him good luck and much success in the future, which seem bright and prosperous.

Stan Repar - Biography

Stanislav Repar was born in Celje, Slovenia in 1950. In 1951, his father Stane escaped with his wife Josephine across the border into Austria, leaving Stanislav and his sister behind with relatives.

A few months later, his father returned across the border intending to take the children into Austria. It was the middle of the winter - cold and dark - when they attempted to cross the frontier. Their attempt was unsuccessful and they returned to Slovenia. Stane then crossed the border by himself into Austria.

After some months passed, Stane and Josephine emigrated to Winnipeg, Canada. A year later they were able to get their children into Canada. Stanislav attended school in Winnipeg until the age of fifteen when the family moved to Windsor, Ontario and from there to the town of Grimsby, Ontario

Until he graduated high school, Stanislav had no thought of art as a career. At the end of school he decided to study art and in 1970 he attended the department of Fine Arts at York University in Toronto. At that time, York University was dominated by the school of abstraction and Stan easily embraced that style. He left York University in 1973 and worked on his own.

By 1978, Stan was becoming disillusioned with obstruction and tried painting a couple of landscapes. By 1981, he stopped working in the abstract altogether and took up realism. For the last 18 years, Stan Repar's work has dealt with social and technological issues that are universal. They are as important in Europe and elsewhere as they are in North America.

Stane Jagodič, slikar, grafik, karikaturist, multimedialec

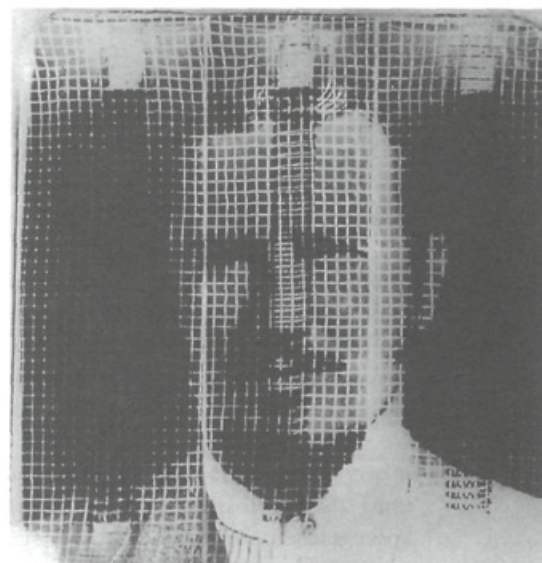
mag. Marjana Lipoglavšek

Akadskega slikarja Staneta Jagodiča poznamo kot vsestranskega, izredno angažiranega umetnika, ki nas v vsakem obdobju svojega ustvarjanja preseneti z izvirnostjo in domiselnostjo: nove kompozicije, nove tehnike, novi mediji. Slikarstvo, grafika, karikatura, montaža, pesmi, aforizmi, v vsem se poskuša, vse mu je domače.

Vse te neklasične zvrsti, materiali in nenavadne tehnike, skupaj z angažirano poudarjenimi motivi, izpostavljajo v vsakem času najaktualnejši civilizacijski problem. Stane Jagodič pa je tudi eden bolj redkih Slovencev, ki ima izreden smisel za sočen humor. Njegov najnovejši projekt je mednarodni triennale satire in humorja ARITAS (obrnjena beseda satira) in pred kratkim izšla satirična revija z enakim imenom. Poznamo ga kot multimedijskega avtorja, ki je na Slovenskem uveljavil vrsto neklasičnih zvrsti in likovnih tehnik. "Neustavljiva sila v umetnosti Staneta Jagodiča je njegov smisel za absurd", je o našem slikarju zapisal znani umetnostni zgodovinar Aaron Scharf. Res je ironija prisotna v vsem Jagodičevem delu, v vsakem mediju, ki ga uporabi, posebno pa izstopa pri fotomontaži, kjer uporablja resničnost fotografske logike "za urejanje fizikalnega sveta". Jagodičeva umetniška pot se je začela med kozjanskimi griči, na Brecljevem pri Šmarju pri Jelšah. Čeprav izhaja iz revnih okoliščin, vse njegovo življenje zaznamuje izredna volja in pogum, nenehno razmišljanje, iskanje novih poti, snovanje novih dejanj. Še v najrosnejših letih je kazal izredno likovno občutljivost. V idilične kraje zgodnje mladosti, kjer je bilo življenje zelo težko, se je vrnil v svojih najzgodnejših delih v času študija na Akademiji in po njem. Lirski barviti ekspresionizem in oblike narave sta izhodišči teh slik. S temi kraji je še vedno in nepretrgoma tesno povezan. Vanje se nenehno vrača, čeprav živi v Ljubljani. Risba, v kateri je pravi mojster, ima v Jagodičevem opusu najžlahtnejše mesto od prvih začetkov do danes. Risbe in slike s

kozjansko tematiko, najprej idealizirane in kasneje ekspresivno naturalistične, so predstavljale zgodnji motivni sklop. Preprosto in objektivno je upodabljal svet svojega otroštva in mladosti, pokrajino in njene ljudi. V kompozicijah izredno natančno izrisanih, v vetru upogibajočih se dreves in podirajočih se bajt so korenine njegovega kasnejšega ekspresionizma. Ta se z značilnimi hotenimi deformacijami, prenesenimi v temačno, zamolklo barvitost, odločneje pojavi na slikah z isto tematiko v sedemdesetih letih. Še v šestdesetih letih se je pričel ukvarjati s karikaturjo. Najprej so bili na vrsti naturalistični liki vaških posebnostev. Kasneje je se je odločil za povsem drugo vsebino. Tudi odmevnima smerema v sodobni umetnosti, op-artu in minimalizmu, se Jagodič ni mogel izogniti. Zanimali sta ga morda bolj po svoji teoretični kot po oblikovni plati. Vendar v delih, kjer je očiten njihov odmev, prevladujejo čustveni poudarki: svetloba in barva sta odločilni.

Od pokrajine in okolja svoje mladosti se je kasneje obrnil k svetovnim problemom. Različne predmete je uporabljal kot simbole človeške usode. Risbo pa je kmalu pričel kombinirati s fotografijo in končno prešel k čisti fotomontaži in izzval široko paleto njenih izraznih možnosti. Cikel "Satirični hommage" iz sredine osemdestih let je zelo znan in priljubljen. Zanj je prejel vrsto mednarodnih priznanj. Umetniki, ki so mu bili najbližji, so: Marcel Duchamp, Man Ray, Max Ernst. Ceni pa tudi Picassa, Kleeja, Miroja in Magritta. Častilec svetlobe, srebra in rje je Jagodič poimenoval svoj projekt, nastal v devetdesetih letih. Specifične zakonitosti svetlobe, raznoliki učinki svetlobe in sence ga vznemirjajo ves čas. Poetično predstavo svetlobe je ujel v svojih stvaritvah, ki so, vsaj v sedemdesetih letih, skoraj vse po vrsti vsebinsko povezane s tem virom energije. Ne le naravni, sonce ali luna, temveč tudi umetni viri svetlobe pritegnejo njegovo pozornost: sveče, žarnice, rentgenski žarki, žareče cevi. Estetsko najpopolneje odslikava poetičnost takega razpoloženja risba s tušem Zarja iz sredine sedemdesetih let. Nenehno iskanje novih svetlobnih

Fiksiranje biti, 1982, fotomontaža, 50x50 cm / Fixing Life, 1982, photomontage

učinkov utelešajo tudi njegove multimedialne predstave. Poleg simbolov svetlobe, vira življenja, Jagodiča obseda neizogibna minljivost. Stare odvržene zarjavele pločevinke dobijo na slikarjevih montažah simbolični pomen. Prefinjenost sijaja srebra, svojiskih kovinskih odsevov ustvarja pri malih fantastičnih predmetih, ujetih v srebrno kovinsko prevleko, izjemen estetski učinek. Montaža, asemblaža, instalacija so priljubljene Jagodičeve tehnike. X-ray art in spraygram pa sta tehniki, s katerima je Jagodič prvi obogatil slovensko likovno umetnost. Človeška notranjost brez osebnih naglasov je kot nasprotje individualizirani zunanji podobi. Izhodišče za njegov novejši cikel x-ray art, montažo rentgenskega posnetka dela človeškega telesa in odgovarjajoče slike, fotografije, skulpture - ime je skoval slikar sam - je montaža iz začetka sedemdesetih let. Z naslovom Sonce - zemlja - rentgen, oziroma Sončni mrk, je bila razstavljena na drugi skupni predstavitvi grupe Junij. Jagodič je bil pobudnik in osrednji motor te grupe, v katero so se združili nekateri pravzaprav različni umetniki in v okviru katere so s svojo dejavnostjo zasloveli prek meja. Prejeli so tudi pomembno mednarodno

...nadaljevanje na strani 23

BALETNI SPOMINI

Veronika Mlakar

Nekoč sem bila plesalka. Moja starša, Pia in Pino Mlakar, sta bila plesalca in koreografa in tako je bilo naravno, da sem tudi jaz začela plesati že v zgodnji mladosti. Vendar sem ples pustila pred tridesetimi leti in danes je moje življenje že geografsko tako odmaknjeno od tega sveta, da le ob redkih priložnostih, kadar obiščem starše v Sloveniji ali otroke v New Yorku, zasledujem, kaj se v njem dogaja. Ob poletnem obisku tu v Novi Škotski mi je hčerka prinesla novico, da je konec julija umrl znameniti in edinstveni ameriški koreograf Jerry Robbins. Vest o njegovi smrti me je presunila in prestavila mnoga leta nazaj, v čas, ko sem delala z njim. Zavedam se vpliva, ki ga je to kratko obdobje imelo name ne le kot plesalko, temveč v življenju.

Zgodaj v petdesetih letih sem prvič videla Robinsove baletne Fancy Free s skupino American Ballet Theatre in Favново popoldne s skupino New York City Ballet. Obe sta gostovali v Münchnu, kjer sta starša bila na čelu baleta in kjer sem tudi sama plesala že večje vloge ter bila izbrana za glavno vlogo samoroga v Cocteaujevemu baletu La dame à la licorne, katerega uspeh mi je pozneje odprl vrata na mednarodne odre. Že takrat sem sklenila, da si bom prizadevala delati s tem koreografom. Ko sem leta 1957 v New Yorku gostovala s francosko skupino Rolanda Petita, sem imela priložnost, videti originalno produkcijo West Side Story in se znova navdušiti nad Robbinsovim vsestranskim talentom. Na tistem sem se bala, da bo v prihodnosti režiral na odru in v filmih in da ne bom več imela priložnosti, delati z njim.

Leta pozneje, ko sem živela v New Yorku, poročena in brez pravega upanja, da najdem smotno delo v svojem poklicu, sem po treningu v garderobi slučajno slišala razgovor o avdiciji za Robbinsov Ballet: USA. Čeprav še nikoli nisem bila na avdiciji, sem se nemudoma pozanimala o podrobnostih in se brez pomislekov odpravila v gledališče, kjer so preizkušali

plesalce. Spotoma sem si kupila prvi par telovadnih copat, kajti posvarili so me, da bo zagotovo treba plesati tudi jazz.

Za odrom je bila dolga vrsta ljudi, čez sto, čeprav je bila avdicija samo za osem mest. Vsakomur so pripeli številko, dva plesalca sta kazala precej enostavne kombinacije, pianistka v orkestru je zaigrala in ko smo zaplesali drug za drugim čez oder, so mnoge takoj izločili. Nekateri si od živčnosti niso zapomnili korakov, se niso znašli ob glasbi, pretiravali enostavne kretnje ali slabo presodili prostor. Ob koncu dneva sem še vedno bila v igri, čeprav sem se previdno umaknila v ozadje, ko smo začeli z jazzovskimi kombinacijami.

Robbins je bil do tedaj le tuj glas, skrit v temi dvorane. Sedaj pa je prišel na oder, da osebno pozdravi preostale plesalce in se jim zahvali za udeležbo na avdiciji. Klical jih bo na nadaljne preizkušnje. Ko sem se mu predstavila, me je presenetil z vprašanjem: "Kaj pa vi delate v Ameriki?" Menda je bral pariške kritike baleta Rolanda Petita, o predstavi La chambre, v kateri sem plesala z ameriškim jazzovskim plesalcem Buzzom Millerjem.

Postala sem članica skupine Ballets: USA, v kateri je bilo tridesetih plesalcev in kjer je vsak moral početi vse po vrsti. Vendar so mi dodelili in sem tudi plesala glavne vloge v Favnovem popoldnevu, nato pa v baletih The Cage in The Concert, kakor tudi manjše vloge v Moves, baletu brez glasbe, in NY Export: Opus Jazz. Jerry je bil zahteven in nestrpen nadzornik svojih koreografij, umetnik, popolnoma skoncentriran na svoje delo, osredotočen k svojemu cilju. Obenem je vložil v svoje delo toliko talenta, sposobnosti opazovanja in razumevanja, da je bilo neverjetno težko in istočasno spodbudno delati z njim. Kratkoročno gledano je bilo delo težko, ob stalnih napetostih in razočaranju, da ni nič prav, da nikoli nič ni dovolj dobro. Vaje smo imeli osem ur na dan in tudi tisti, ki niso bili aktivno na vrsti, so morali stalno paziti na njegove pripombe, spremembe, kritike, in jih upoštevati, kadar smo menjali mesta. To nas je prisililo k stalnemu

spremljanju vsega, kar se je dogajalo na odru okoli nas, ne glede na zasedbo, v kateri smo se znašli. Taka pozornost je zelo utrudljiva. Ob koncu dneva smo bili popolnoma izčrpani, tako fizično kakor tudi psihično. Plesalci vedno potrebujejo tople volnene trikoje in navadno tudi mnogo čakajo: na vajah, med predstavo, na turnejah. Ko čakajo, mnogi že kar tradicionalno pletejo, v garderobah, na avtobusih, po baletnih dvoranah. To je za plesalce hkrati pomirjujoče in tudi praktična uporaba časa. Nihče ni upal plesti v Jerryjevi skupini, da ne bi bilo slučajno videti, kakor da nimamo kaj početi. Mislim, da smo se ga vsi bali.

Vendar sem se dolgoročno ogromno naučila ob neprestani stoprocentni pozornosti. Toliko različnih pristopov je k isti vlogi, in Jerry je znal izvleči iz vsake zasedbe to, kar je tej ali oni osebi razumljivo, bistveno in bo odločilno v kvaliteti vsakega giba. Zavedati se kvalitete vsake kretnje, smeri vsakega giba, namena vsake kretnje.

Ni bilo mogoče takoj uporabiti vseh teh misli. Nakopičilo se mi je toliko gradiva, da sem ga le počasi vključila v svoje izvedbe. V resnici šele po mnogih predstavah. Nekega večera po predstavi v Parizu sem v družbi pripovedovala o strašni nevihti, ki sva jo z možem preživela v šotoru na peščini v North Truru, na Cape Codu. Nekaj dni pozneje me je Jerry prekinil med vajo za balet Cage z besedami: "Zdaj si v tisti nevihti!"

Ballets: USA je deloval pod pokroviteljstvom Rebecce Harkness. Po festivalu v Spoletu smo gostovali po Evropi: Pariz, London, Berlin, München, Copenhagen, Malmö, Stockholm. To je bilo poleti 1961, ko so v Berlinu gradili zid, in bilo je vprašljivo, ali bomo nastopili, iz političnih vzrokov. Ampak takrat se nisem zanimala za zadeve sveta. Moja stara mama je še živela pri stricu na periferiji Berlina in na prosti dan smo opleli jagode na njihovem vrtu in za večerjo nabrali jurčke, ki jih je stric gojil pod živo mejo. To je bilo zadnjikrat, da sem jih videla. Plesna skupina je končala z uspešno sezono v New Yorku in Robbins je začel

obrazi

režirati predstavo *Fiddler on the Roof*. Harkness je nekaj časa podpirala Joffrey Ballet in pozneje organizirala lastno skupino. Spet sem izgubila svoje mesto v plesnem poklicu in bila zelo žalostna.

Šele leta 1965 sem spet delala z Robbinsom in to spet čisto slučajno. Na ulici za poslopjem New York City Opere sem naletela na kolega iz Ballets: USA. Nekaj minut sva kramljala, nato se je opravičil, češ, da ga je Jerry poslal po kavo: "In saj veš, kako nestrpen je!" "Jerry je v Baletnem gledališču?" "Da, ali ne veš, postavlja Stravinskega Les Noces? Zakaj ga ne greš pozdravit?"

Jerry se me je razveselil, mi čestital k hčerkici Darji in mi povedal, kako je zadovoljen, da hočem spet plesati. Odgovorila sem mu: "Rada bi plesala sedaj, prav v tej skupini." Tako je Jerry imel zasluge, da sem skozi zadnja vrata končno prišla v ameriško skupino, ki je imela zame najzanimivejši repertoar. Tako sem imela priložnost, delati razen z njim v Les Noces tudi s koreografoma Anthonyjem Tudorjem in Agnes De Mille.

Ob delu z Robbinsom sem razumela, kaj pomeni popolnoma se posvetiti temu, kar je resno in vredno, in čutiti zadovoljstvo v tem, da si del nečesa večjega, močnejšega, in ne izgubljati časa z lažnimi pretvezami. Čeprav že dolgo ne plešem več, bom vedno ponosna, da sem nekoč bila ena od "Robbinsovih plesalk".

Leto po tem, ko sem pustila ples, sva z možem kupila hišo severno od New Yorka, v starem okraju Sneedens Landing ob reki Hudson. Le nekaj dni po selitvi, na božični večer, smo bili povabljeni na družabno srečanje v novi soseski. Moj sin se je rodil kmalu zatem, na Silvestrovo, bila sem zelo okrogla, in ko mi je mož pridržal vrata, sem med množico neznanih ljudi takoj zagledala Jerryja. On je tu že nekaj let imel hišo v najemu in vsi sosedje, z otroci vred, so ga oboževali. Menda o zahtevni osebnosti, ki smo jo poznali v gledališču, v privatnem življenju ni bilo sledu. In žal mi je, da nisem znala pozabiti tiste distance, za katero sem se iz strahu skrivala v času, ko sem delala z njim, in je bila sedaj res odveč.

Vili Verhovšek

Frank Novak

Dvajsetletni Vili Verhovšek je obdarovan s talenti, ki jih skrbno razvija za bodočo glasbeno kariero. Njegovi dosedanja nastopi v Kanadi in ZDA so bili sprejeti z navdušenjem. Njegova glasbena pot je nekaj izrednega, saj je bil še do nedavnega tako rekoč samouk. Že kot deček je kazal veliko navdušenje za glasbo svetovno znanih pevcev, kot so Elvis Presley, Roy Orbison in Frank Sinatra. Od slovenskih pevcev pa mu je vzor Oto Pestner.

Vilijev glas se je ustalil pri šestnajstih letih. Sebi v zabavo je še posebno rad uporabljal svoj dinamični glas za imitacijo pevcu Elvisa Presleya, in ker je posnemanje tega slavnega pevcu še vedno močno popularno, je bilo odkritje Vilijevega talenta samo še vprašanje časa. Leta 1996 je postal v Collingwoodu vodilni kanadski izvajalec te zvrsti petja. Naslednje leto je že osvojil to prvenstvo med profesionalnimi pevci. Na podlagi teh uspehov je še isto leto dobil povabilo za samostojen nastop v Memphisu v Tennesseeju, kjer je bil eden izmed najboljših v svetovni konkurenci. Sledila so vabila za samostojne nastope na prireditvah v južnem Ontariu. Nastopil je tudi pri slovenskih organizacijah na tem območju.

V zahtevnem ritmu teh dogajanj uživa Vili vso podporo svojih družinskih članov. Starša Josie in Peter Verhovšek, mlajši brat Ernest, stara starša Julijana in Maks Sagadin so Vilija najbolj spodbujali v obdobju njegovih prvih javnih nastopov.

Leta 1997 je Vili po končani gimnaziji nadaljeval šolanje s študijem glasbe na Mohawk Collegeu. Prav v tem času je bil njegov umetniški napredek še bolj očiten. Na Mohawk Collegeu je že prvo leto prejel priznanje Anthony Roberts Award of Excellence. Letos je bil Vili eden izmed nagrajencev ustanove Canadian Slovenian Scholarship

Foundation. Na tradicionalnem jesenskem banketu te fundacije se je predstavil s kratkim programom in je napravil na navzoče nepozaben vtis.

Največji izziv za Vilija je bil nedvomno njegov samostojni celovečerni koncert 13. septembra pred domačo publiko v veliki dvorani župnije Sv. Gregorja Veličega v Hamiltonu. Dvorano so napolnili obiskovalci od blizu in daleč. Vilija je spremljal odličen ansambel, ki je bil ritmično in glasbeno popolnoma usklajen z Vilijevim oderskim izvajanjem. S programom in izbiro glasbe so bili zadovoljni vsi poslušalci. Vilijevo vokalno in odersko predstavitve je bila na ravni profesionalnega izvajalca. Navdušeni poslušalci so ta večer spoznali tudi značajno plat tega mladega umetnika. Namreč, Vili je sam povezoval program. Vsaka pesem je imela svoje sporočilo in prav njegov izreden čut za vsebino pesmi in njegova dovršena vokalna predstavitve mu odpirata pot v glasbeno kariero.

Vili Verhovšek rad prizna, da mu njegov talent za imitacijo slavnega kralja rock'n'rolla v veliki meri pomaga pri uresničevanju njegovih glasbenih načrtov. Neprecenljive izkušnje na tem področju mu dajejo navdih za nadaljnji študij glasbe, za komponiranje in izvajanje svojih lastnih skladb.

CELEBRATING WITH POEMS

Dr. Metka Zupančič

In order to join our spirits in celebration of Slovenian cultural day, let us get a taste of one of the strongest voices in Slovenian poetry: Edvard Kocbek (1904-1981), a novelist, a translator, and, as we will see in this short selection, a warm, convincing, cultivated poet, features among those seventeen Slovenian poets whose texts are included in an anthology published in the United States some four years ago.

Prisoners of Freedom: Contemporary Slovenian Poetry, was edited by Aleš Debeljak, a poet himself, a prolific author and ambassador of Slovenian literature in the United States. The preface is by Charles Simic, a translator from Slovenian, another strong promoter of Slovenian culture. (For further information: *Prisoners of Freedom: Contemporary Slovenian Poetry*. Santa Fe: Pedernal, 1994. ISBN: 1-881613-00-3.)

Edvard Kocbek

The Lippizaners

A newspaper reports:
the Lippizaners collaborated
on an historical film.

A radio explains:

a millionaire had bought the Lippizaners,
the noble animals were quiet
throughout the journey over the Atlantic.

And a textbook teaches:

the Lippizaners are graceful riding horses,
their origin is in the Karst, they are of supple hoof,
conceited trot, intelligent nature
and obstinate fidelity.

But I have to add, my son,
that it isn't possible to fit these
restless animals into any set pattern:
it is good, when the day shines,
the Lippizaners are black foals.
And it is good, when the night reigns,
the Lippizaners are white mares,
but the best is,
when the day comes out of the night,
then the Lippizaners are white and black buffoons,
the court fools of its Majesty,
Slovene history.

Others have worshipped holy cows and dragons,
thousand-year old turtles and winged lions,
unicorns, double-headed eagles and phoenixes,
but we've chosen the most beautiful animal,
which proved to be excellent on battlefields, in circuses,
harnessed to princesses and the Golden Monstrance,
therefore the emperors of Vienna spoke
French with skillful diplomats,
Italian with charming actresses,
Spanish with the infinite God,
and German with uneducated servants:
but with the horses they talked Slovene.

Remember, my child, how mysteriously
nature and history are bound together,
and how different are the driving forces of the spirit
of each of the world's peoples.
You know well that ours is the land of contests and races.
You, thus, understand, why the white horses
from Noah's ark found a refuge on our pure ground,

why they became our holy animal,
why they entered into the legend of history,
and why they bring the life pulse to our future.
They incessantly search for our promised land
and are becoming our spirit's passionate saddle.

I endlessly sit on a black and white horse,
my beloved son,
like a Bedouin chieftain
I blend with my animal,
I've been traveling on it all my life,
I sleep on it, and I dream on it
and I'll die on it.
I learned all our prophecies
on that mysterious animal,
and this poem, too, I experienced
on its trembling back.

Nothing is darker than
clear speech,
and nothing more true than a poem,
which the intellect cannot seize,
heroes limp in the bright sun,
and sages stammer in the dark,
the buffoons, though, are changing into poets,
the winged Pegasi run faster and faster
above the caves of our old earth
jumping and pounding -
the impatient Slovene animals
are still trying to awaken King Matjaž.

Those who don't know how to ride a horse
should learn quickly
how to tame the fiery animal,
how to ride freely in a light saddle,
how to catch the harmony of the trot,
and above all to persist in the premonition,
for our horses came galloping from far away,
and they still have far to go:
motors tend to break down,
elephants eat too much,
our road is a long one,
and it is too far to walk.

translated by Sonja Kravanja

Razmišljanje o Prešernu

Cvetka Kocjančič

Krst pri Savici je nedvomno največja slovenska literarna stvaritev. Z njo je Prešeren ponazoril svojo spojitve s kozmično zavestjo, kot bi rekel ugledni kanadski psihiater Richard Maurice Bucke. V svoji knjigi *Kozmična zavest* je Bucke podrobno analiziral kozmično zavest Bude, Jezusa, Danteja, Balzaca, Spinoze, Blaka, Whitmana in drugih. Mistično navdihnjeni psihologi, kot je William James, bi v tej Prešernovi pesnitvi našli potrdilo za avtorjevo versko-mistično izkušnjo. Teologi, ki jim je razumljiva miselnost Terezije Avilske in Sv. Janeza od Križa, pa bi v tej Prešernovi pesnitvi našli višek verskega doživetja - spojitve z Bogom, ko se preteklost, sedanjost in prihodnost strnejo v en sam trenutek, ki ga človek niti s svojim simboličnim literarnim pisanjem ne more opisati.

Medtem ko Prešernove predhodne pesmi kažejo znake samoanalize njegovega osebnega in kreativnega jaza, kakor tudi analize slovenske kulture v luči svetovne kulture, zgodovine, religije, itd., predstavlja Krst pri Savici sintezo Prešernovega znanja s področja psihologije, umetnosti, literature, vere, politike, zgodovine, kar je Prešeren s pomočjo prijatelja Matije Čopa pogosto razglabljal.

Z zgodovinskim motivom bitke proti pokristjanjevanju je Prešeren prikazal svoj osebni boj s samim seboj in z okoljem, v katerem je živel - svojo umetniško ločitev od literarnih vzornikov, ki so trpeli zaradi neizpolnjene ljubezni, kakršno je Prešeren čutil do Julije Primičeve. Ta Prešernova duhovna transformacija je bila posledica globoke vere, do katere se je dokopal s pomočjo raziskovanja misterija religije. V času svojega največjega trpljenja in osebnega obupa se Prešeren ni preprosto predal krščanski veri, temveč jo je sprejel, ker je v svojem trpljenju našel njen smisel in pomen. Za takšno razumevanje krščanstva je Prešeren hotel navdušiti svoje rojake.

Za razumevanje Krsta pri Savici moramo

upoštevati celotno Prešernovo pesniško delo. Njegova miselnost je v tej pesnitvi zelo zgoščena, ker je edino na ta način lahko povedal svetu toliko stvari obenem, ne da bi istočasno razkril vse podrobnosti, ki jih Slovenci v tistem času še niso mogli dojeti. Posamezne besede imajo dvojni, trojni pomen in je zato pesnitev izredno težko prevajati.

Ko mi je pred leti prišel v roke angleški prevod Krsta pri Savici, sem se zamislila predvsem nad prvim verzom uvodnega soneta:

To you, dear ashes of a friend who sleeps
in a too early grave, I give this song.

Prevajalec je očitno imel težavo s prevodom besede "mani" in jo je prevedel kar v "pepel". S tem je močno zgrešeno bistvo, ker je pepel pač mrtva snov, medtem ko "mani" ali "mana" pomeni čisto nekaj drugega. Dr. Slodnjak meni, da je Prešeren uporabil besedo "mani" v smislu "duhu ali spominu pokojnega prijatelja" (Poezija dr. Franceta Prešerna, Prešernova družba, 1976). Vprašanje je, ali je dr. Slodnjakova razlaga popolna. Moti me, da je Prešeren v drugi pesmi uporabil besedo "mana" v povsem drugačnem smislu (Padala nebeška mana...), še bolj pa uporabo ločil v verzih:

Vam izročim, prijatelj dragi mani,
ki spi v prezgodnjem grobu, pesem milo'
Beseda "mana" je polinezijskega izvora in so jo v 19. stoletju na Zahodu učenjaki večkrat uporabili v debatah o izvoru religije. Beseda "mana" pomeni nadnaravno moč, ki so ji primitivna ljudstva pripisovala srečo in magično moč, ugled, pravico in avtoriteto. Če predpostavljamo, da je Prešeren pripisoval tako magično moč poeziji, potem bi njegovi verzi lahko pomenili: "Vam izročim pesem milo, dušo prerano mrtvega prijatelja dragocene, čudežne poezije..." in hkrati - "Spominu prijatelja, ki spi v preranem grobu, podarim to pesem".

V uvodnem sonetu Prešeren predstavi glavna junaka pesnitve - Črtomira in Bogomila. Dr. Slodnjak ne razloži, zakaj si je Prešeren izmislil ravno ime Bogomila. Prav tako je izmišljeno tudi ime Črtomir, ki ga dr. Slodnjak razlaga kot "človek, ki

črti mir in ljubi boj" ali "človek, ki bi mu naj bili Črti, ali črni bogovi naklonjeni". V angleškem prevodu H. Cooper sicer pove, da sta ti imeni izmišljeni, ne razloži pa simbolike teh imen.

Že sam dobesedni prevod besede Bogomila je pomemben, ker pomeni "usmiljena do Boga". Po vsej verjetnosti je Prešeren našel navdih za ime glavne junakinje v verski sekti Bogomilov, bosanskih kristjanov, ki so bili v 11., 12. in 13. stoletju zelo aktivni in so bili baje celo povezani s francoskimi Katari. Bogomili so v bogoslužju uporabljali staroslovanski jezik glagolico, poudarjali so pomen dela, evangelijsko uboštvo in bratstvo. Bili so mirni in miroljubni ljudje in so v praksi predstavljali vzgled vzvišene morale. Nebesa so razumeli kot stanje, kjer je človek združen s Svetim duhom (France Perko: *Verstva v Jugoslaviji*).

Tudi ime Staroslav za Bogomilinega očeta izpričuje povezavo z Bogomili. Dobesedno in kot simbol Staroslav pomeni stare Slované, ki so odklanjali frankovski način pokristjanjevanja in povabili sveta brata Cirila in Metoda iz Soluna, ki sta jih učila krščansko vero v narodnem jeziku - glagolici. Bogomili so bili potomci starih Slovanov, ki so si celo pri papežu v Rimu izposlovali pravico do uporabe glagolice v bogoslužju.

Podobno kot Beatrice pri Petrarki je pri Prešernu Bogomila postala ženski element kreativnosti, ki je globoko povezan z religioznostjo in je zato bolj dovzeten za pravico in resnico, ki temelji na dejavnem, ne samo teoretičnem krščanstvu.

Ime Črtomir lahko razumemo kot akrostih. Mislim, da Slodnjakova interpretacija ne zaobsega transformacijske moči, ki jo je Prešeren nakazal prav z izbiro tega imena. Kot pesnik je Prešeren res odklanjal mirno in varno zaledje religije in se boril za mir in pravico. Ljudem je prinašal mir, vendar sam tega duševnega miru ni okušal. Kot tak je bil verjetno res priljubljen črnim bogovom, kajti njegovo življenje je bilo polno zmot, depresije in samoobtoževanja. Magična moč tega imena je, da istočasno utegne pomeniti tudi "črto meri", torej

...nadaljevanje na strani 20

človeka, ki postavlja ločnico. V tem smislu je Črtomir kot Jezus, ki predstavlja ločnico med starim in novim, med božjim in človeškim. Če predvidevamo, da Prešeren v tej pesnitvi govori o svojem notranjem boju in da je on sam Črtomir, potem je skoraj nemogoče, da bi se boril za Črte (za črne bogove ali tiste, ki črtijo), kot razlaga Slodnjak. Prešeren pravi: Bojuje se najmlajši med junaki za vero staršev, za lepo bog'njo Živo, za Črte, za bogove nad oblaki.

Prešeren se je torej boril za slovenski jezik in za slovensko kulturo (vero staršev), za ljubezen Primičeve Julije (za živo boginjo ljubezni), za meje slovenskega narodnega ozemlja (Črte) in za svoje visoke ideale (bogove nad oblaki). Poganski elementi te Črtomirove (Prešernove) vere so bili predanost živi boginji (Juliji) in pretiran nacionalizem, ki je njemu zbujal veliko domotožje, narod pa pehal v izoliranost, prepričanje, da je z vojskovanjem mogoče vzpostaviti pravico in mir ter dualistični pogled na življenje, ki izhaja iz manihejstva in je pogosto značilen za literaturo.

Obleganje Ajdovskega gradca zgodovinsko sicer ni točno, je pa simbolično močno podobno obleganju trdnjav v času preganjanja francoskih Katarov, oziroma obleganju Masade v času rimske okupacije Izraela. Ta prispodoba je potrebna za ilustracijo Prešernove notranje borbe s samim seboj. Strah pred sovražnikom od zunaj ga dela navznoter nemočnega. Prispodoba ima poleg osebnega in narodnega tudi univerzalni pomen.

Če trdnjavo primerjamo s slovenskim narodom, vidimo, kako so se v Slovence v vseh časih zaletavali sovražniki z vseh strani. In vendar so Slovenci preživeli. Njihova moč je bila predvsem v notranji enotnosti in v prepričanju, da morajo braniti svoje stare pravice, svoje vrednote, svoje navade, svoj jezik in svojo vero. Da bi ne živel v sužnosti vse življenje, da si v obupu ne bi vzel življenja, se je bil Črtomir prisiljen boriti, čeprav ni bilo upanja za

zmago.

Zanimiv je tudi izid bitke. Več kot polovico kristjanov je padlo v boju. Pa tudi veliko poganov. Pa vendar je Črtomir, jedro odpora, ostal živ in ga je Valjhun zaman iskal. Švicarski psiholog Carl Jung bi ta dogodek razlagal kot desintegracijo (razsulo) osebnosti. Črtomir (Prešeren) je torej zapadel v pred-krščanski kaos. Jung, ki je s psihološkega vidika razlagal versko-mistične izkušnje, meni, da se Kristus utelesi v delno poganskem človeku. Kristus sam je bil pravzaprav reformator, ki je opozarjal na napake židovske religije, in njegovi nasledniki so poklicani, da opozarjajo na napake krščanstva, tudi če pri tem tvegajo svojo popularnost in svoj lastni razum, ko se soočajo s paradoksi religije. Črtomir, do kraja poražen v svoji prejšnji miselnosti, je pripravljen na nov začetek, na Krst. Dvom je predpogoj za duhovno transformacijo.

Povezavo z Izraelom nakaže Prešeren z besedo "dežela parska". Mislim, da je Slodnjak spregledal pomen te besede, ker pravi, da se beseda nanaša na Tesla (parski Tesel). V Cooperjevem prevodu je pridevnik "parski" enostavno izpuščen. Postavitev Prešernove pesnitve je zelo pomembna, še zlasti nasprotje med Blejskim in Bohinjskim jezerom, ki se obe nahajata pod Triglavom. Po nekaterih virih je bil Triglav slovanski bog preteklosti, sedanosti in prihodnosti, nekakšna paralela Sv. Trojice (Bog Oče, Bog Sin in Bog Sveti Duh).

Bogomila, nov Prešernov vzor ženske popolnosti, ki jo za razliko od Julije odlikuje notranja duhovna lepota, je na Blejskem otoku in je težko dostopna. Zaradi otoka na sredini je voda v Blejskem jezeru umirjena, tako kot je umirjena pesnikova duša, osredinjena v Jezusu. Bohinjsko jezero je razburkano, z neznanim začekom in neznanim koncem. Je prispodoba nemirne in razrvane pesnikove duše, ki jo ponazarjajo divji podtalni valovi in ribe roparice. Taka je podoba pesnika, ki je navzven ponosen in samozavesten, navznoter pa nemiren, poln

dvmov in obupa. Črtomir načrtuje svoj samomor pri Bohinjskem jezeru. Pred samomorom ga reši misel na Bogomilo in neznan ribič, ki privesla po Bohinjskem jezeru. Podoba ribiča ni zgolj naključje, pač pa močan krščanski simbol. Jezus je učil ribiče loviti človeške duše. V njegovi prisotnosti so se prvi kristjani počutili varne pred negotovostjo in obupom. S popolnim zaupanjem se Črtomir pridruži temu ribiču, ki ga s čolnom odpelje k izviru Savice, do izvira Bohinjskega jezera, kjer ga nahrani in potolaži. To simbolizira Prešernovo pot do izvira ustvarjalnega navdiha, kjer je pesnik našel novo življenjsko moč v Kristusu in pred njim v starozaveznih prerokih, ki so napovedovali Kristusa. V jeziku psihologov bi lahko rekli, da je Prešeren tam našel sam sebe, da se je tam njegov temni jaz, ki ga je pehal v samomor, srečal z njegovim dobrim nasprotjem (Ribičevim Francetom, ki je pripadal ponosni slovenski katoliški družini) in da je do združitev teh delov pesnikove osebnosti prišlo prav pri izviru krščanstva, v judovsko-grški kulturi. Tam je Prešeren spoznal, da sta dobro in zlo pravzaprav relativna pojma, ki se ju ne da zajeti v noben zakon, in da edino ljubezen lahko obvaruje človeka pred zlobnimi dejanji: da je bog kristjanov bog ljubezni, medtem ko je bil bog Izraelcev obenem tudi bog jeze in maščevanja, in da je Jezus pralik, ideal pesnikov vseh časov in vseh krajev.

Bogomila mu pove, da je sprejela krščansko vero, in tudi njega nagovarja, naj se spreobrne. Iz ljubezni do Bogomile in iz hvaležnosti za njeno nesebično ljubezen, iz katere se je bila odpovedala zemeljski sreči, ji je Črtomir pripravljen izpolniti to željo, čeprav še ni povsem prepričan v njeno vero. Ob misli na vsa slaba dejanja kristjanov se mu namreč porodi misel, da kristjani dejansko slavijo boga jeze namesto boga ljubezni. Tu Prešeren ponovno uporabi besedo Črt, ko pravi: "Al' ni Črt najbolj jezni njih Bog, ki kličeš ga Boga ljubezni?", vendar pomen ni isti kot v začetku pesnitve, kjer se Črtomir bori za Črte. Tu gre za sovraštvo, ki ga zmotno netijo kristjani v imenu Boga. Zanimivo je, da v pesnitvi končno

duhovnik sam prizna zmoto, ki jo predstavlja nasilno pokristjanjevanje, ki nikakor ni v skladu z Jezusovim naukom. Črtomirov dialog z duhovnikom ponazarja Prešernovo preučevanje religije in njegovo spoznanje, da pravzaprav ni nič narobe s krščansko vero, temveč s tistimi, ki jo tolmačijo in ki v praksi po njej ne živijo. Svoje razumevanje vere izrazi v naslednjih verzih:

"Ljubezni vere in miru in sprave,
ne branim se je vere Bogomile,
vem, da malike in njih službo glave
služabnikov njih so na svet rodile,
v njih le spošt'val očetov sem postave,
al' zdaj ovrgle so jih vojske sile.

Ak' sklene me s teboj krst, Bogomila,
kdaj bo zakona zveza me sklenila?"

V teh verzih Prešeren še bolj jasno nakaže povezavo z bogomilsko vero, ki je v praksi potrjevala mnoge krščanske ideale.

Črtomirov krst pomeni prenovu, nov začetek, v Prešernovem primeru dvojno ločitev - delno ločitev od uradne rimsko-katoliške vere, ki je po njegovem mnenju potrebovala temeljito prenovu, ter od dualističnih umetniških norm, ki so jih postavili svetovni literarni klasiki. Prešeren je začrtal novo zasnovo poezije, ki naj bi temeljila na krščanski miselnosti in krščanstvo izpopolnjevala. Življenje Prešernu nič več ne pomeni "nebesa ali pekel", ker v svojem pesniškem poslanstvu, v zavestnem pesniškem prizadevanju za humanost in boljšo prihodnost svojega naroda in vsega človeštva, najde svojo srečo, svoj notranji mir in zadovoljstvo. Medtem ko sta Shakespeareva junaka Romeo in Julija združena duhovno in fizično v smrti, ostaneta Prešernova junaka Črtomir in Bogomila zavestno fizično ločena, vendar ju duhovno združuje isto univerzalno poslanstvo. Črtomir in Bogomila ne najdeta izhoda iz svojega obupa v samomoru, temveč v razdajanju za druge.

S svojim naprednim pogledom na vero je Prešeren ločil kulturo od vere, vendar je to bila po njegovem le prehodna rešitev, saj je bil trdno prepričan, da bo prišlo do ponovnega združenja: zavedal se je, da vera in kultura neprestano druga drugo očiščujeta in izpopolnjujeta.

Zvone Žigon, OTROCI DVEH DOMOVIN. Slovenstvo v Južni Ameriki, Ljubljana, Založba ZRC (Znanstveno-raziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti), 1998, 269 str., 17 x 24 cm, broširana, ISBN 961-6812-59-5.

Knjiga Zvoneta Žigona *Otroci dveh domovin*, ki je izšla pri Založbi ZRC, je kulturno-antropološka študija o problematiki ohranjanja (slovenske) etnične identitete med pripadniki druge (in tretje) generacije slovenskih izseljencev v Južni Ameriki, predvsem v Argentini, kamor se je izselilo največ Slovencev.

Delo, ki temelji na empirično-zgodovinskih podatkih o vzrokih in načinu preseljevanja, podrobno razčlenjuje dejavnike, ki vplivajo na ohranjanje etnične identitete (motivacija, različnost vzrokov izselitve, drugačnost imigrantske kulture, odnos do razmer v "matični" domovini), medije, prek katerih se identiteta ohranja (družina, društva, cerkvene ustanove), in pojavne oblike, kot so kulturno ustvarjanje, jezik, običaji, politično izročilo, itd.

Delo bogati obširen dodatek, v katerem so zabeleženi pogovori z izseljenci, dnevniški zapiski s študijskih potovanj in pisne izpovedi (pisma) pripadnikov različnih generacij slovenskih izseljencev z različnih celin, v katerih opisujejo svoje življenske zgodbe in dožemanje lastne etnične identitete.

Medprodajna cena je 3.500SIT, za naše bralce pa 2.800SIT oziroma 20 USD (s poštino).

Knjigo lahko naročite na Založbi ZRC, Gosposka 13, Ljubljana, Slovenija
tel.+386-61-12560681,
fax +386-61-1255253,
e-mail: zalozba@zrc-sazu.si

odprti album

...nadaljevanje 13. strani

med drugim leta 1982 v Oxfordu in leta 1984 v Weimarju, kjer je sodeloval tudi z referati. Čeprav ga je slovenska skupnost ob prihodu v Torontu sprva sprejela z veliko nezaupljivostjo, se ni razočaran umaknil in se asimiliriral v kanadskem okolju, kot nekateri drugi slovenski intelektualci, kajti njegovo umetniško poslanstvo je bilo služiti slovenskemu narodu in Bogu. Oba z ženo sta vrsto let poučevala v slovenski šoli pri župniji Marije Pomagaj v Torontu in Vilko je bil po premestitvi župnika Toneta Zrnca v Etobicoke več kot deset let ravnatelj šole, dokler ni število učencev tako upadlo, da je slovenska šola prenehala delovati. Vsi Čekutovi otroci so obiskovali slovensko šolo, sodelovali pri raznih župnijskih dejavnostih in tudi doma so vsi vedno govorili slovensko. Od svojih umetniško navdahnjenih staršev niso prejeli samo ljubezni do slovenske besede in občutek za lepoto umetnosti, temveč predvsem zavest, da umetnost ni samo prizadevanje za lepoto, pač pa nesebično razdajanje za sočloveka. Koliko neplačanega strokovnega dela je Vilko Čekuta podaril Slovincem in slovenski skupnosti, koliko prostovoljnih ur je vložil v slovensko gledališče, v slovensko šolo, v slovensko župnijo - in vendar v svoji skromnosti pravi: "Samo to, in nič več nisem naredil."

S svojim teatralnim glasom Vilko še sedaj sodeluje pri bogoslužju, pa tudi na raznih slovenskih proslavah in kulturnih manifestacijah. Že več kot petintrideset let je v izvršnem odboru pri Kreditni zadrugi Janeza Evangelista Kreka.

Njegov dom, kjer so našli zatočišče in že kar svoj drugi dom številni povojni slovenski priseljenci, je sedaj skoraj prazen. Po ženini smrti je v njej Vilko ostal sam in pri svojih triinosemdesetih letih si sam kuha in pere, obuja spomine na preteklost in dela načrte za prihodnost, in kot pravi, mu vedno primanjkuje časa. Kot umetnik še vedno pripada vsem ljudem, ne samo svojim otrokom. Nikomur noče biti v breme in za vse se še vedno razdaja. Osamljenost ga ne moti in to utemeljuje s besedami: "Če si resnično predan svoji umetnosti, potem si kralj v svojem lastnem duhovnem območju."

Šalamun, Tomaž. **The Four Questions of Melancholy: New and Selected Poems.** Ed. Christopher Merrill. Fredonia, NY: White Pine Press, 1997. 257 pp., US \$ 12.95 (paper)

Dr. Metka Zupančič

How to make it sound appropriate, in a book review, to recall one's own memories not about the poet, I never really knew him, although we were all acquainted, and although he was part of those important things going on in that particular, beautiful, pathetic, and extremely poetic country of ours (as Christopher Merrill points it out in his introduction). Not about the poet, but around him: about his grandma, *nona*, staying behind in that old Venetian style house, but there were many of them in Koper, after the Šalamun family has moved into a newly constructed building, and my own family moving right into their old apartment, above grandma's, and the grand old lady dressed in black trying to prevent my mother from beating us up, me and my sister, by banging with her broom against the wooden floor which separated the two levels. About my kid sister close to dying of an ear infection, and my father must have rushed to fetch the doc, papa Šalamun, no phones at that time, and an ambulance found in the middle of the night. And later the grandma gone God knows where and the kid brother Andraž (Šalamun) moving in there, and Katka (the elder of the sisters) gone to Poland, and a secret link still remaining between us. A secret link I may be discovering only now, understanding only now that Tomaž must have opened doors to the unknown, at the time when I only vaguely sensed what the unknown could be.

Memories about his kid sister Jelka whom I asked, at a school party where girls were dancing with girls, I must have been fourteen, and she was a year younger than myself, why her big brother was put in jail, and her confusion, and later on my mother scolding me for lacking behavior skills, Jelka asking her parents about it, and words traveling beyond my control. Memories about those other words, magical, from *Poker*, I guess, which our whole high school generation knew, encouraged to read Tomaž's poetry by a teacher who believed in its strength, verses going

something like *Another piece of parsley in the soup Raspberries are, raspberries are...* There certainly was no way to say that we understood them, nevertheless, he was our hero. Especially, considering that we walked where he had walked, and his footprints were covered by ours, a couple of years later, as we were discovering the same streets, the same gym, the same classrooms. And even now, reading *November 11, 1954* (p. 128), I'm measuring in my mind, together with the text, the distance "between Loggia and the movie house," thinking that the access to "the Civic Library" still leads through the dark "entryway" of the poem, who knows, maybe for a similar experience... I wonder at how my own images of the little town wander among poet's words, enrich them with my own experience, and my guess is that poetry always functions that way.

Now that this poetry strikes me in another language, it appears totally alive, totally modern, totally eternal, totally there. With poet's wits, his particular, fine humor, his art of making a quick move in his poetic flow, turning a poem upside down, choosing abruptly an unexpected direction, and then soothing his reader's anxiety, her surprise, inviting her to smile or even giggle over the mastery of the twist. And once getting used to these acrobatic swirls, another door, another avenue, another opening: surprise making place for amazement, making place for this particular kind of awe which is re-cognition, which is thinking and recognizing and thinking and recognizing and understanding and taking it thoroughly IN. Going back and forth from poem to poem, accepting to be drawn again and again by the same ones, discovering universes step by step, discovering what the poet's imagination, and intellect, and creative mind, are ready to SEE, to READ themselves in all these signs which they encounter. Signs arising between cultures, between epochs, between spaces, beyond distances, the physical ones, of course, since words know no boundaries. Words being the cement of all new constructions, new temples, so to say, where one can bow to one's own growth through the writing, humbly and in reverence, since "The Word is the one and only foundation of the world," and the "I" of the poet stating clearly that he is "its servant and its master" (p. 99). Orpheus appearing where one would least expect him: "Don't look back, my beloved," says the poet to "You for whom I felt the

deepest devotion" (p. 207). Past destroying present, yet this urge for the most beloved to look back, to scrutinize what was not devotion directed to her. Eurydice among other Grails to be uncovered, learning herself to participate in the process. Poet's journeying with women, spouses, journeying with family, lovers and friends, children, memories of them all, the creative self constantly bringing all times and spaces back into one present poem. In this newly created space where people and places, the ones that I know myself, or have visited and befriended, live in perfect, yet totally restless harmony of a verse full of tension. Not only Slovenian mountains besides a Slovenian philosopher (Evgen Bavčar) residing in Paris, but all these images which attract other connections, other associations, like magnets. All this happening not only around one central image, since those central images, the centripetal ones, are plenty. The process is more like a rolling stone, a snowball, a chain of analogies drawing on East and West, religion and scatology, acceptance of all levels of human experiences, conciliation of opposites. Love and fine criticism side by side, this critical approach sometimes bitter, or just disillusioned, like "My tribe/ does not hear/ freedom anymore./ Does not recognize it,/ does not see it,/ when it's touched by it./ My tribe/ thinks/ the slow/ killing/ of their bodies/ and souls/ is natural" (p. 196). And yet so Slovenian, so terribly, so powerfully poetical, in the sense of poetry facing suffering, poetry taking ON deliberately, and taking US through the suffering, poetry being the path, not an easy one, yet so much Slovenian and so much the path: "There has been too much honey and grace, that's/ all. Too many blessings break a man apart" (p. 257). Last poem of the book, the finishing words sounding like a *manifesto* of the choice. The choice of the middle way, between opposites, between attractions and repulsions, where too much is not considered as a value. Or, at least, for the one who has experienced the lows and the highs, who knows the work of passion, who knows the weight of intensity in all things, the middle way sounding like a project, like a goal. So Slovenian, also, to never take for granted perfect happiness or eternal bliss. And this probably is where poetry differs from religion, the walking more important than arriving, for more words to be said, for more verses to be written, for more discoveries to be made.

sport

N.B.: Tomaž Šalamun is actually serving as a cultural attache of the Republic of Slovenia, in New York. He is a regular guest in poetru readings in the United States, but also in many countries of the world. His other book of selected poems, *The Shepherd, the Hunter*, was translated from Slovenian by Sonja Kravanja, who also wrote an introduction to it (Santa Fe: Pedernal, 1992, ISBN: 1-881613-02 X).

...nadaljevanje 15. strani

priznanje v Parizu.

Jagodičev opus je izjemen tako po obsegu kakor po kakovosti in še posebej zaradi univerzalnosti likovnega jezika. Sporočila, ki jih vsebuje, so občečloveška in zato zaslužijo svetovno pozornost.

Stane Jagodič, Srebrni zaklad, 1996, x-ray art, montaža, 40x40 cm
Stane Jagodič, Montage/Silver Treasure, 1996, x-ray art, montage

Deer Hunting At Planica

Frank Brence Jr.

For those of us who venture into the woods in search of the Whitetail Deer, the weeks following Labour Day up to the beginning of November are almost unbearable. As the days grow shorter and the temperatures drop the anticipation is great. The leaves change their colour and finally drop off signaling the start of yet another deer camp at Planica. Sunday evening after dinner, the hunters gather at the main hall for a pre-hunt meeting where a Hunt Master and a helper are elected to lead this year's pursuit. The rules are refreshed in everybody's mind and the safety factors are stressed. In 1998 the Hunt Master elect was Edi Bric with his second Peter Potocnik alias Zajc. Both men are established hunters with previous experience planning and executing the hunt. This year all of the regulars were in camp. The "Old Doggers" and some new ones who just received their licenses are fit and chomping at the bit eagerly waiting the dawn. Old friendships are renewed and new ones formed swapping old stories and some lies. Renewed feelings of hope are mulled around our minds, "will this be my year", and combined with the knowledge those 2 deer hounds are in the kennel make this a strong possibility. The sound of baying hounds on a frosty November morning is second to none. The hair on the back of my neck stands up as the sound nears. You know when they are coming toward you. Suddenly you are startled by the sound of a twig breaking, a gray shadowy figure flashes past a bush, and all of a sudden there he stands, a magnificent Whitetail Buck. That same clip gets played over and over in the hours spent on the watch. This was the case on November 2, 1998, except that for two seasoned hunters it became a reality. Monday morning at 6:30 a.m. brought the whole group together. Around 32 hunters gathered again in the main hall. Doggers were selected or volunteered. The remainder drew numbers of the stand that they would watch over that morning. The push decided on was from the Highway south, over Hamburger Hill to the East, and the road to Steblaj's to the West. Coverage was excellent and hopes were peaking. By 7:30, the doggers who were in position released the hounds and soon were on a fresh scent. The clip that kept playing in my mind was now very real as the hounds were closing on my position. But what now? The sound was turning to the East. Hey, that's not how I planned it over the last few weeks.

The rifle shots blocked out the sound of the baying hounds. One then two more then the woods fell silent. No more hounds barking, now the wondering game begins. Did they get it? Was it a buck? Who could it be? I think it came from #15. Oh no, that's the number Vili picked. Boy if it came to him it probably didn't make it past. His success at Planica is parallel to my own with the two of us having the most kills on the club grounds. Then suddenly the silence is shattered by yet more gunfire. This time it is closer to my own position, possibly #17 Ed Grenc, another hunter with much success here. Finally the doggers are through. Now we can move from our posts and see the results of the first push. As I walk down the trail to #17 I realize Ed is not at his stand so I whistle to him. A reply is heard down in the valley.

He is following a blood trail. A large buck Ed recalls as we check for sign. Frank Brence Sr., our "OLD DOG", meets up with us and is instantly following the trail. Ed follows intently as I flank to the West in case the deer is still up. Within 80 yards the buck is spotted. He is still trying to get up but he can't, he is mortally wounded. Seeing this Ed suggests that I dispatch the animal. The echo of another shot rolls across the woods as the deer goes down, 8 points on a large body, a truly great trophy. Over the radio (there is an amateur radio network on Planica) the chatter is that Vili Mohorko at #15 has downed a huge 9 point buck. Wow, what a great start to this year's deer hunt. Two wall mount bucks before 9 a.m.! Vili's buck weighed in at 227 lbs. And Ed's a close 190. A long-standing record at Planica was now broken, 227 lbs. was the new official weight for heaviest deer shot on Planica by members or guests. The previous record was 216 lbs. The rest of the gun season also held much success. Following is a quick summary:
 Monday, Nov 2: Vili Mohorko - 9 point buck, Ed Grenc - 8 point buck.
 Tuesday: Frank Brence Jr., doe, Andre Matelic - 8 point buck, Joe Matasic - doe.
 Wednesday: John Adamich Sr. - doe.
 Saturday: Edi Bric - 8 point buck & doe.
 Monday, Nov 9: Ed Grenc - doe.
 Thursday: Ed Grenc - doe.
 Friday: Milan Samec - button buck.
 During the bow season, Louis Zupancic downed his third doe with a crossbow. Joe Pavlakovic was also successful bagging his first deer with a crossbow.
 The final tally for deer harvested on Planica was 13. The Deer Hunt on Planica is over for another year. Now for the next 12 months we have a new supply of memories to be remembered, retold and stretched.

A Distinguished Doctor Examines A Time-Honoured Practice

By Cyril J. Godec, M.D.

Americans on the whole are eating better, more healthful food than in the past - and still gaining weight! Overweight and obesity continue to be life-shortening condition that we are not meeting head-on.

Obesity is a side effect of the highly technological society we live in, which demands so little physical exertion of us. It is almost an American phenomenon. Especially for those under 50, obesity poses a major health problem.

Obesity and overweight are not the same. Approximately 40% of Americans are overweight with 10% classified as socially obese. "Obesity" is a term usually applied to individuals 20-30% above average weight for their age, sex and height. From 1985 to 1992 Americans aged 25-30 added on the average ten pounds of weight, to 173 lb for men and 148 for women. There is an economic cost in this more than \$50 billion in direct health-care costs and at least \$35 billion a year for efforts to slim down.

All overweight carries a health risk, contributing to hypertension, heart disease, cancer, diabetes, arthritis and many other diseases. Colon and prostate cancer in men and cancer of the breast in uterine lining in women are weight-related. High blood pressure is twice as common among the overweight and almost six times as common among overweight people aged 20-40. Men are most at risk. The heavier the man, the shorter his life span. Despite improved nutrition - more vegetables, less red meat, less fat, cholesterol and sugar - people tend simply to eat too much. Even some vegetarians are gaining weight. Restaurant portions here are bigger than in the rest of the world. People try all kinds of weight-loss diets, but these hardly ever seem to work, as people usually can't seem to stay on them. What is not tried often enough is the most basic, most natural and historically most effective technique: FASTING.

Changed Social Views on Fasting

Unlike some ancient societies in which fasting was an accepted practice and where gen-

eral health was good, ours is a society that discourages fasting. People think that skipping meals will jeopardize their health. It seems wrong to go hungry even for a day.

In fact, the human body has been designed for fasting. Its innate intelligence copes readily with changes that occur in the fasting state. Early Egyptians believed that fasting three days a month preserved health and youthfulness, and the historian Herodotus described the Egyptians as extremely healthy people. The ancient Greek mathematician Pythagoras would fast for 40 days at a time, convinced it aided his mental processes. Socrates and Plato fasted ten days at a time. The Persian physician and philosopher Avicenna advocated fasting to treat disease. Moses fasted for 40 years before receiving the Ten Commandments on Mount Sinai. Gandhi more recently used fasting as an effective tactic in winning Indian independence and reducing Hindu-Muslim tensions. These and other examples abound.

What we need to re-learn is that fasting is completely different from starvation, which is non-voluntary and inflicted on hungry people for various reasons. The mentally disturbed may sometimes inflict it on themselves. But fasting is a voluntary and intelligent practice that, when carried out under medical supervision, can last one to four weeks at a time with good effects.

Fasting Described

Fasting means eating no food, just drinking water. We can see it among animals that fast during hibernation or estivation (sleeping through the summer in tropical climates) and when they are sick or hurt. A sick animal only sips water until health is restored. Human beings, related to plant-eating great apes, have the ability to self-digest (autolyze) needless tissue such as tumors, fats, blood vessel plaques and other diseased tissue while preserving the essential tissues and organs. Fasting and the body's self-repair go hand in hand. Emotionally, fasting improves our ability to adapt to frustration and external stress. A Japanese study of 382 fasting patients recorded an 87% success rate in their overcoming of psychosomatic diseases. Anecdotal reports have told us of entombed miners, shipwrecked sailors and stranded pilots surviving well without food for prolonged peri-

ods as long as they had access to non-salty water. Fasting is a rejuvenation process. Tied to a nutritious diet and an otherwise healthy lifestyle, fasting can help the body stay young and vigorous.

During fasting, the body is well nourished from its reserve. It can take nourishment from stored-up fatty tissue for up to a month. Normal daily activity can be carried on, including exercise. A quart or two of water should be drunk daily to prevent dehydration, reduce hunger and supply minerals. Alcohol, coffee and tea should be avoided.

In fasting, the body loses water first, then, as it starts to burn fat, weight loss becomes much more gradual. After the first week, weight loss is down to about a pound a day. A typical fast should lead to a weight loss of 12-15 pounds.

Fasting Rests the Body

Fasting represents a physiological rest for the digestive system and brain. It normalizes metabolism. Usually the body has to keep on providing energy to digest food, eliminate waste, regenerate worn-out cells, provide nutrients to the blood, etc. But when we are fasting, no food needs to be digested and the body employs only a minimal amount of energy to carry out normal physiological functions.

During fasting, fats break down into fatty acid that fuels muscles, heart and liver. The brain, a major energy user while the body is at rest, adapts during fasting by feeding on ketones (a carbon compound) instead of the normal glucose. By the third day of a fast, the liver begins generating a large quantity of ketones from fat, limiting the wasting of muscles. In the process, protein is spared.

Stages of fasting

Extended fasting which can last up to a month, usually goes through three stages:

Stage One: The first 2-3 days of fasting are characterized by an initial sense of hunger. Both conditioned and unconditioned reflexes become more intense. The blood shows an increased number of white cells and electrocardiograms (EEG) reveal intensified electrical activity, with a predominance of fast rhythms. The process of active inhibition decreases. People become slightly hyper.

Stage Two: Up through the second week the

body undergoes a slight acidosis (reduction in the normal alkaline of the blood and body tissues). This is seen clinically as an increased excitability of all physiological systems, along with hypoglycemia (decrease in blood sugar) and in general a psychomotor depression (reduced mental activity). The fasting person loses appetite, the tongue develops a slight white coating, and the breath smells slightly of the ketones that are not supplying the brain. The excess of white cells from stage one is disappearing. The EEG shows reduced activity. Inhibition follows the earlier excitation. Stage Three: The acidosis begins to disappear. The tongue coating and the smell of acetone start to vanish. Unconditioned reflexes stay diminished, while conditioned reflexes dwindle. The white cell count normalizes. By the end of this stage - 25 to 30 days - the person should start eating again. Otherwise the body will start to use its own proteins as a source of energy and fasting can become starvation.

Benefits

Fasting stimulates a sense of well-being. Acidosis and its physiological compensation mobilize the defense mechanisms that help neutralize toxins. After the acidosis decreases, the pH of the blood remains stable. Biochemically, the effects of fasting are similar for both ill and healthy people. Controlled fasting is a restorative process.

Difference from Dieting

Hunger may be completely absent even during an extended period of fasting. This differs markedly from most weight-reduction diets in which people feel constantly hungry. More than 90% of such diets ultimately fail.

It is in fact easier to give up food altogether than to try to follow a low-calorie diet. The medical literature shows a far better tolerance for fasting than for restrictive diets. In a well-motivated person, fasting is probably the oldest, quickest and easiest way to lose weight. Whenever we eat, we stimulate the entire digestive system. We are still digesting the last food we ate, and our palate is conditioned for more food. But when we fast, the body's increased production of ketones has the effect of suppressing appetite. Hunger appears only after three or four weeks of fasting, when the body starts to consume its own proteins. At that point we should start eating again.

The feeling of hunger is not cumulative. It doesn't matter if we stop eating for two days or for a month: the appetite will be the same when we resume eating. But when we stop fasting, we need to be careful not to overburden the digestive system. Meals of smaller portions should be eaten at least five times a day. Fasting also turns us into more discriminating eaters.

Recommendations

The best idea is to fast one day a week. This helps keep weight down, producing a more

youthful appearance, giving the skin better color and texture and making the eyes clearer. One should drink at least two quarts of water a day. A successful fasting program requires that it be practiced routinely: one day every week or three days every month, or, alternatively, 7 to 10 days twice a year. Between fasts we should keep consumption within the guidelines for caloric intake. Fasting reduces the urge to eat meat. While it's not necessary to follow a vegetarian diet, fasting makes it easier to become a vegetarian. About 20 million Americans now are vegetarians. The main concern here is a "lack of proteins" (amino acids). The essential ones can be gotten from soybeans, chick peas and other plants, among them lentils, nuts and seeds. (Bread, fruit and vegetables are less rich in proteins.) While fasting does not cure disease, it facilitates the healing process and acts to prevent diseases such as cancer, heart disease, hypertension, diabetes, chronic headache and more. For weight loss it works better than any other diet we know. Fasting should be done carefully and prudently. Any fast longer than 3 days should be undertaken with medical supervision. Your doctor should advise you if there are any contradictions for fasting. Prudent fasting will only increase one's enjoyment of well-balanced meals. Carefully planned, it will mobilize those intrinsic bodily purifying mechanisms that act only when the digestive system is entirely clear.

HRANILNICA IN POSOJILNICA SLOVENIA PARISHES CREDIT UNION

725 Brown's Line, Toronto, ON M8W 3V7
Tel. (416) 255-1742

618 Manning Ave., Toronto, ON M6G 2V9
Tel. (416) 531-8475

Delawana Dr., Hamilton
Tel. (905) 578-7511

Vse bančne usluge nudimo po najugodnejših pogojih.
Brezplačne potovalne čeke in mednarodna denarna nakazila.

Zobni zdravnik

Dr. A. P. Kačinič

Rosedale Medical Centre, 600
Sherbourne St., Suite 401
(Bloor-Sherbourne subway)
Toronto, ON, M4X 1W4

Tel: 416.922.1161

križanka • crosswords

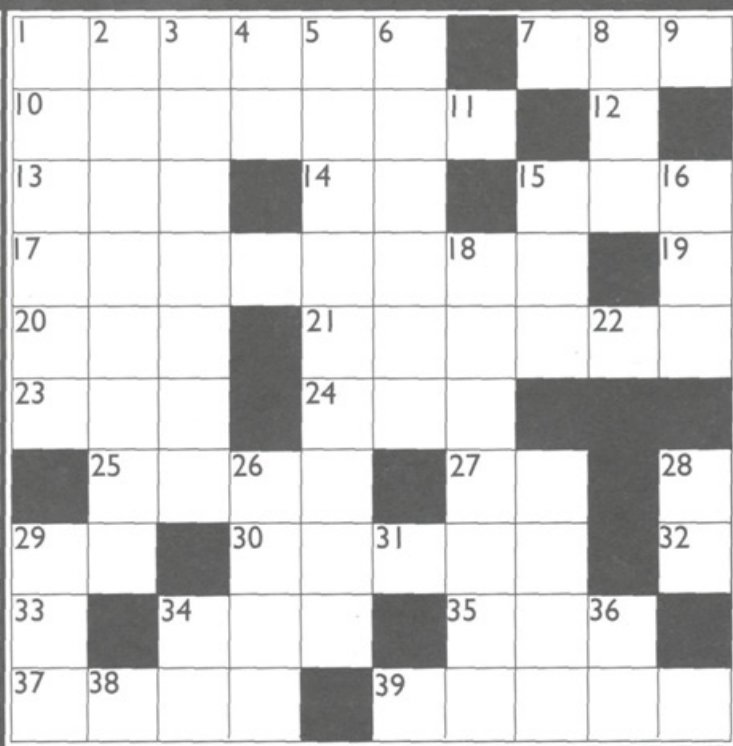
Vodoravno:

1. grbasta puščavska žival
7. življenska tekočina
10. vrsta grozdja, žensko ime
12. rimsko ena
13. tračnica, mednarodna oznaka na tovornjakih
14. začetnici zimbabejskega politika Mugabe
15. značilen zvok pri strelu
17. znamenita prazgodovinska jama v Španiji
19. prvi samoglasnik slovenske abecede
20. italijanska radio-televizija
21. država ZDA ob Tihem oceanu
23. angleško žensko ime
24. kraj bivališča, častni naziv
25. možev ali ženin oče
27. prislovno določilo kraja
28. prva črka abecede
29. rimsko šest
30. osrednja podoba, razlog
31. začetna črka imena slovenskega dramatika Partljiča
32. zvok pri sikanju
33. prva črka imena slovenskega pesnika Gradnika
34. kovanje
35. nasprotje od "razbit"
37. stil
39. majhen umazan otrok

Navpično:

1. inštrument s strunami
2. uživalci političnega zatočišča
3. ime teniške igralke Navratilove
4. začetnici evropske komisarke za človekove pravice Bonino
5. ruski romantični pesnik
6. slovenska tovarna pletenin

Sestavila Martina Skok

Rešitev križanke bo objavljena v prihodnji številki Glasila.

8. prvi del imena brazilskega glavnega mesta, prvi del imena reke na južni meji ZDA
9. tretji soglasnik slovenske abecede
11. avtomobilska oznaka za Avstrijo
15. žabji mladič
16. telovadno orodje za treniranje skokov
18. nasprotje od "laž"
22. enaki črki
26. onesnažen zrak v mestih
29. manjše podeželjsko naselje
34. prislovno določilo časa
36. samo, malo
38. oznaka avto šole

Rešitev prejšnje križanke:

Vodoravno:

MARS, SLAMA, A TRGOVEC, ROMAR, G, S, IK, R, P, VAS, BO, KOMAR, O, SKALA, RM, A, KOLPA, E, MIA, TL, ISTR, HRUP, GOBA, MORJE

ROCK GARDEN CAFÉ

Owner: BORIS MOZETIC

760 Brant Street
Burlington, Ont.
905 / 632-8465

P. I. CONSTRUCTION

Ivan Pezdirec

General Renovation
Commercial and Residential
Lating Drywall
Acosting Ceiling Tiles

Pager: (416)600-2909
Fax: (905) 625-2990

1139 Talka Cr. Mississauga ON, L5C 1B1

**MIHAEL
ACTION**
INTERNATIONAL

MEC
GROUP
LIMITED

MIHAEL LUZAR

TEL: 416-255-5920 FAX 416-255-5983
E-MAIL: MECGROUP@INTERLOG.COM

REPRESENTING ALL RHEEM PRODUCTS IN SLOVENIA AND REPUBLICS OF FORMER JUGOSLAVIA WE PROVIDE DESIGN AND INSTALLATION OF ALL TYPES AND SIZES OF HVAC SYSTEMS - INDUSTRIAL / RESIDENTIAL / COMMERCIAL / INSTITUTIONAL / SPECIALIZED FACILITIES - EQUIPMENT AND INSTALLATION CAN BE PURCHASED AND ARRANGED FROM CANADA

GREEN ACRES MOTEL

1303 Lakeshore Rd. E.
Mississauga, ON
L5E 1G5
Tel: (905) 278-6910

West Side Toronto
Adjacent to Downtown Toronto
Via Expressways

FAMILY MEAT & DELICATESSEN

Na razpolago imamo vse vrste domačih izdelkov, prekajeno meso, po naročilu odojčke, pečene na ražnju.

Za najboljšo postrežbo sta na voljo:
Mary ali Richard

278 Brown's Line
Toronto, ON, M8W 3T5
416 255-1098

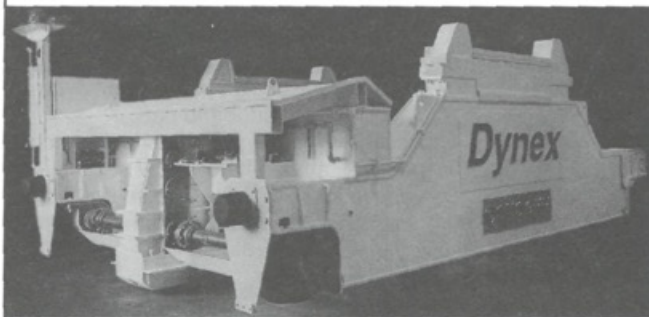
WHIZ - A - TOP LINEN

OWNED AND OPERATED BY THE
GRBAVAC FAMILY
LINENS FOR ALL OCCASIONS. LARGE
VARIETY OF COLOURS.
LET US HELP MAKE YOUR EVENT
COMPLETE.
142 STAPELTON AVE.
HAMILTON, ON. L8H 3N8

TEL: 905 545 1316
FAX: 905 545 7869
WATS 1-800-263-8623

2300 Forbes St., Whitby, Ontario Canada L1N 8M3
Tel: 905 721 1200 Fax: 905 721 1204
Whhttp://www.dynexeng.com Email: pkoslik@dynexeng.com

Turnkey Steel Mill Equipment

Titan Stanko P. Eng.

Miro or Peter Rak
will be happy to discuss
with you all the
characteristics of Diamonds and
other precious stones.

Alderwood Plaza
857 Browns Line
Etobicoke, ON, M8W 3V7
Phone: (416) 255-4429

SLOVENSKA HRANILNICA IN POSOJILNICA

JANEZA E. KREKA

747 Brown's Line
Etobicoke, ON, M6W 3V7
Tel. (416) 252-6527
636 Euclid Ave. Toronto
ON. M6G 2V9

Vse bančne usluge nudimo pod
izredno konkurenčnimi pogoji.

kulinarika

Recepte za to številko Glasila je izbrala Amalija Štadler, ki z drugimi slovenskimi gospodinjami pogosto kuha pri društvu Bled v njihovem domu v Beamsvillu. Društvo organizira konec januarja svoje tradicionalne "Prekmurske koline". Pridne slovenske kuharice pripravijo takrat tudi po 600 krvavic. Gostje so postreženi s tradicionalnim prekmurskim obedom: bujto repo, svinjsko pečenko, krvavicami in kislim zeljem. Najprimernejši čas za koline so zimski meseci, ko je zunaj hladno. Ponekod so koline pravi družinski in družabni praznik. Po vseh slovenskih pokrajinah pripravljajo krvavice in pečence, v starih časih je bilo obvezno tudi razsoljevanje mesa in cvrenje ocvirkov.

Bujta repa

1,50 dkg svežega svinjskega kareja ali rebrc
1 kg kisle repe
1 dl prosene kaše
2 sesekljani čebuli
1 žlica moke
2 žlici masti
1 žlička rdeče paprike
sol
voda

Svinjsko meso damo kuhat s kisló repo. Vode nalijemo toliko, da je vse pokrito.

Ko je repa napol kuhana, dodamo oprano proseno kašo, solimo in kuhamo tako dolgo, da se vse skupaj zmehča.

Medtem ko se repa z mesom kuha, na masti zarumenimo sesekljano čebulo in moko, dodamo še papriko in takoj zalijemo ter pustimo, da malo prevre.

Nato prežganje zlijemo k repi, da jo zboljšamo in zgostimo. Skupaj naj vre še 10 minut.

Pečence

2 kg svinjine
4 do 5 dkg soli
mlet poper
kozarec vina
5 do 6 strokov česna
tanka čreva

Meso zmeljemo, če ni dovolj mastno, mu dodamo še kosček slanine, posolimo, dodamo poper in zrezljan, pretlačen česen, razredčen v kozarcu vode, prilijemo kozarec vina in dobro premesimo. Z maso napolnimo tanka čreva in jih v enakih presledkih zavrtimo, da dobimo par.

Pečence najprej pokuhamo in šele nato pečemo, ali pa jih dušimo v nekaj žlicah vode in ko se ta izsuši, jih še zapečemo.

Pečence ponudimo s kislim zeljem ali kisló repo.

Krvavice

2 l ješprenja
1/2 litra riža
1 l krvi
2 kg svinjskih pleč

malo ocvrte in zmlete slanine
juha, v kateri se je kuhalo meso
2 prepraženi čebuli
pest majaronovih plevic
nekaj žlic popra
nekaj žlic cimeta
rdeča paprika
sol po okusu (približno 3 pesti)
čreva

Riž in ješprenj vsakega posebej napol skuhamo, odcedimo in ohladimo. Meso skuhamo in razrežemo ali na strojčku zmeljemo, vključno z mastnimi deli. Čebulo na masti prepražimo. Potem v veliki posodi izmenoma mešamo suhe in tekoče sestavine, da je zmes primerno gosta, in po okusu dodamo začimbe. Načev s posebnim tulcem napolnimo v čreva, vendar ne preveč na tesno, da ne bodo krvavice pri kuhanju razpokale. Klobase zašpilimo ali zavežemo z vrvico, nato pa jih pol ure počasi kuhamo v vreli vodi, da se obarjajo.

Krvavice pečemo v pomaščenem pekaču pri temperaturi 160 stopinj C, da se koža dobro zapeče.

humor

ZASLUŽEK

Pogovarjajo se Američan, Anglež in Slovenec o služenju denarja.

Američan: "Jaz zaslužiim 20.000\$, porabim 15.000\$, kam mi pa izgine tistih 5000 \$, se mi ne sanja."

Anglež: "Jaz zaslužiim 10.000 GBP, porabim 5.000 GBP, kam mi pa izgine tistih 5.000 GBP, se mi ne sanja."

Slovenec: "Jaz zaslužiim 70.000 SIT, porabim 140.000 SIT, a od kje mi tistih 70.000 SIT, se mi ne sanja."

TELEVIZOR

Tale večerja je totalno neukusna. Kje si dobila recept?

Na televiziji.

Kolikokrat sem ti že rekel, da je naš televizor pokvarjen.

MOČ VODE

Učenci, a kdo ve, kaj razumemo pod izrazom "moč vode?", vpraša učitelj.

To, ko moja mami toliko časa joka, dokler ji oče ne kupi nove obleke, odgovori učenec.

HROŠČ

Zakaj imajo stari volksvagnovi hrošči po dva izpušnika?

Ko se pokvari, ga primeš in pelješ kot samokolnico.

TAŠČA

Kaj imata skupnega tašča in sonce? V oba ne moreš dolgo gledati.

ŠTEVILO

Se jih pelje pet v renoju 4, pa jih ustavi mlad policist:

"Vozniško in prometno, pa kako to, da vas je pet v tem avtomobilu," reče policist.

"Saj je za pet ljudi," odvrne voznik.

Pa gre mlad policist h starejšemu in mu reče: "Tam jih je pet v renoju 4!" Starejši policist pa mu odgovori:

"Samo bodi tiho, ker sva tudi midva prišla s fiatom uno!"

TOP GRADE MOLDS

TOP GRADE MACHINING LTD.

Izdelujemo vse
vrste orodja in
kalupe, ki ustrezajo
novim tehničnim
zahtevam.

919 Pantera Drive, Mississauga, ON, L4W 2R9, tel: (905) 625-9865 fax: (905) 625-5417

GRADBENO PODJETJE JOE KASTELIC LIMITED

KVALITETA,
KI JI VSEKAKOR
LAHKO ZAUPATE

Tel: (416) 255-2085
Home: (905) 271-5538
770 Browns Line
Toronto, ON. M8W 3W2

909 Pantera Drive
Mississauga, Ontario
L4W 2R9

Tel: 905 625 9571
E-mail: jmdieltd@connection.com
Internet: <http://jmdieltd.hypermart.net>

J.M. Die Limited

precision dies • tools • moulds • jigs • machining • lathe work and stamping

Joe Skof
PRESIDENT

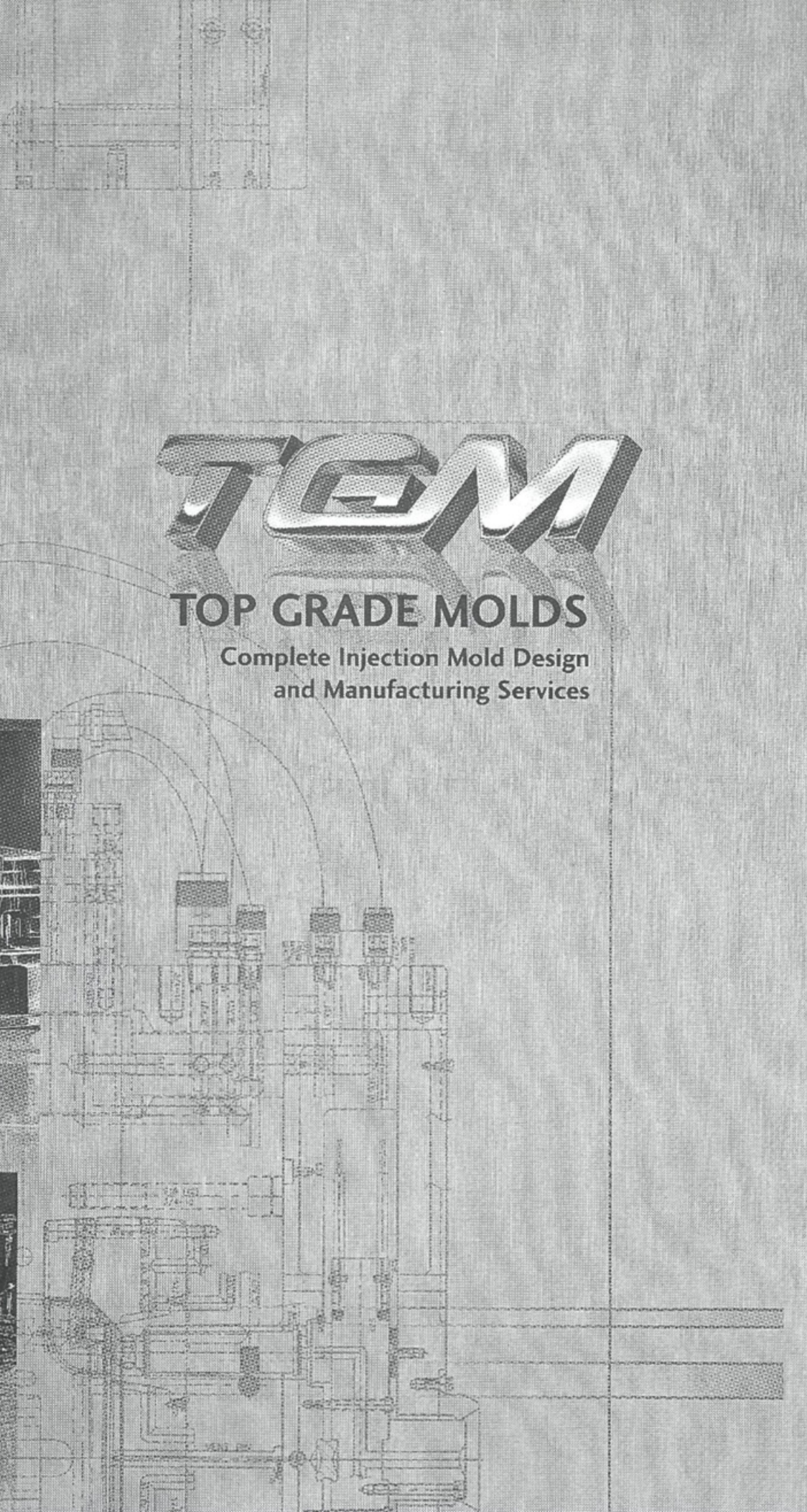
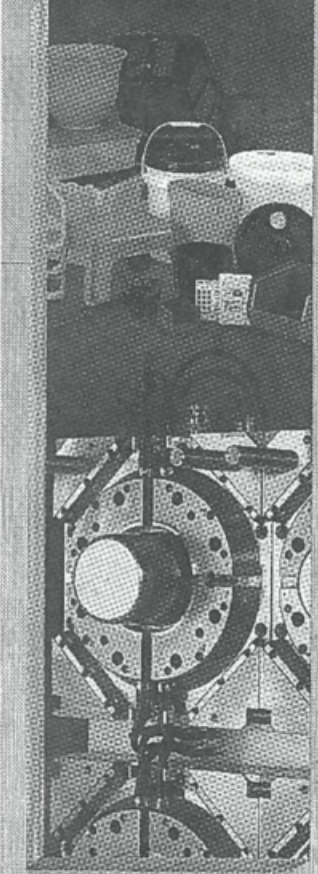
Condu Electric

Industrial, Commercial & Institutional

John Recel
EI5513

105 Riverhead Drive
Etobicoke, Ontario
M9W 4H1

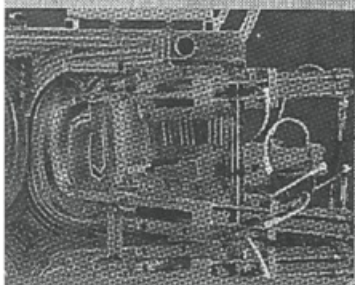
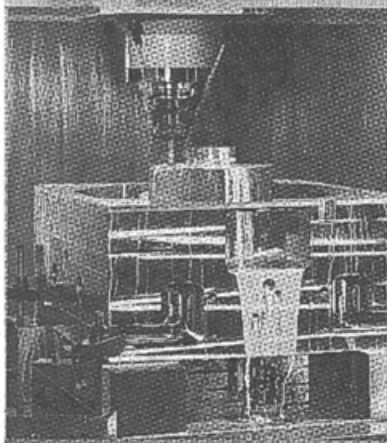
Tel: 416 741 7374
Fax: 416 741 7372
Pager: 416 331 3641

TGM

TOP GRADE MOLDS

Complete Injection Mold Design
and Manufacturing Services

Toronto

Hamilton, Niagara

16. januar	17. januar
Večerni zvon, Brown's line, Koline	Lipa Park, Koline
30. januar	23. januar
Slovenska telovadna zveza, Holiday Gardens, Moose banquet	Slovenski park, Banket v župnijski dvorani
6. februar	24. januar
S.H.&A.C., Brown's line, Lovski banquet	Slovenski park, Winterfest
12. februar	30. januar
VSKO, Church of the Redeemer, Prešernov dan, Koncert	Župnijsko kulturno društvo, Kulturni dan
13. februar	31. januar
Slovensko letovišče, Brown's line, Banket	Bled, Odsek 13, Beamsville, Koline
18., 19. in 20. februar	6. februar
Razstava gledaliških plakatov	Lipa Park, Lovski banquet
13. marec	7. februar
Kanadski slovenski kongres, Občni zbor in Slovenski večer	Župnija sv. Gregorja Velikega, Občni zbor
20. marec	21. februar
Vseslovenski kulturni odbor, Dom Lipa, Občni zbor	Župnija sv. Gregorja in Bled, Pustovanje
10. april	6. marec
Folklorna skupina Nagelj, Brown's line, Primorski večer	Sava, Kitchener, Lovski banquet
17. april	Bled Beamsville
Lovsko društvo Planica, Občni zbor	7. marec
24. april	Župnijska katoliška ženska zveza, Letni bazar
S.H.&A.C., Ribolov v Allistonu	21. marec
Holiday Gardens, Banket	Društvo Sv. Jožefa, Letni banquet
Belokrajnski sklad, Brown's line, Jurjevanje	27. marec
25. april	Lipa Park, Banket in izbiranje Miss Lipa Park
S.H.&A.C., Tarok turnir	Bled, Beamsville, Lovski in ribiški banquet
8. maj	4. april
Mladi glas, Brown's line	Lipa Park, St. Catharines, Banket
9. maj	24. april
S.H.&A.C., Materinski dan v lovskem domu	Slovenski park, Vinski sejem
6. junij	Bled, Beamsville
Slovensko letovišče, Telova procesija	25. april
12. junij	Sv. Gregor Veliki, Letni župnijski banquet
Lovsko društvo Planica, Ribolov na jezeru Nippissing	8. maj
13. junij	Lipa Park, St. Catharines, Materinski dan
Večerni zvon, Piknik	Sava, Kitchener, Materinski dan
20. junij	Bled, Beamsville, Materinski dan
Društvo Simon Gregorčič, Gregorčičev dan	9. maj
26. junij	Triglav, London, Materinski dan
S.H.&A.C., Ribolov na jezeru Nippissing	Župnijsko kulturno društvo Hamilton, Materinski dan
	24. maj
	Lipa Park, St. Catharines, Open House
	31. maj
	Bled, Beamsville, Prvi piknik